

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
GÖÇ VE UYUM ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI**

26.06.2019 Çarşamba

26 Haziran 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN – Sayın vekillerim, değerli arkadaşlar; hepinize “Hoş geldiniz.” diyorum. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu altında faaliyet gösteren Göç ve Uyum Komisyonunun toplantılarına devam ediyoruz.

Yerel seçimler sebebiyle bir süre ara verdik tabii bu toplantılara. Toplantılara ara verdik ama tabii, göç, sığınma, Suriyeliler konusu toplumda ciddi bir şekilde konuşulmaya, tartışılmaya, değerlendirilmeye devam ediliyor hatta yerel seçimlerde en çok konuşulan konulardan bir tanesi oldu.

Biz geçmişte farklı boyutlarıyla bu konuyu değerlendirdik, çalıştık üzerinde. Şimdi, bugün, daha çok sosyal hizmet, sosyal destek boyutuyla konuşacağız. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdan bugün bürokratlarımız var. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünden, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünden arkadaşlarımız var. Sosyal politika anlamında, sosyal hizmetler anlamında yaptıklarını, yapacaklarını anlatacaklar.

Biraz önce de söyledim, tabii, bu konu ciddi bir şekilde tartışılıyor. Türkiye’de kalanlarla ilgili yanlış bilgiler kamuoyuyla paylaşılıyor. “İşte, suç işliyorlar.” “İsteddiği üniversiteye girebiliyorlar.” veya “Devletten maaş alıyorlar.” gibi yanlış bilgiler de var. Bunların hepsi yanlış bilgiler. Daha önceki Komisyon toplantılarımızda, Meclis çalışmalarımızda ifade ettik ama bu vesileyle bir kere daha ifade edelim, Suriyelilere maaş verilmiyor ancak hayatlarını idame ettirebilmeleri için ihtiyaç sahiplerine yardım ediliyor. Suriyelilerin suç işleme oranları hiçbir zaman yüksek değil, yerli halka göre, ortalamaya göre düşük miktarda. Hatta biz geçen hafta -Akdeniz Parlamenterler Asamblesi- yaklaşık 20 ülkeden 80’e yakın delegasyonun ve milletvekilinin katıldığı bir toplantı yaptık, Türkiye Büyük Millet Meclisinde göç ve uyum toplantısıydı, daha sonra da Gaziantep’e gittik. Gaziantep’te bir brifing aldık. Gaziantep’teki tüm işlenen suçların yüzde 3’ü Suriyelilere ait. Gaziantep nüfusunun yüzde 23’ü Suriyeli ama işlenen suçların yüzde 3’ü Suriyelilere ait. Yani bu şunu gösteriyor: Normal yerleşiklere göre beşte 1 oranında daha az suç işliyorlar ve işlenen suçlar daha çok kendi aralarındaki nizalardan kaynaklanan konular. Dolayısıyla sığınmacıların suç işlediği, Suriyelilerin suç işlediği konusu, suçlu olduğu konusu tamamen bir efsane. Bu konuda istatistikler ortada. Bu, yalnızca Türkiye’ye has bir olay değil. Dünyanın her yerinde yapılan çalışmalarda mültecilerin ve göçmenlerin daha az suç işledikleri görülmüş ama maalesef, tabii, bunun üzerinden, bireysel olaylar üzerinden tartışma büyüyor.

Ancak, tabii ki Türkiye’de ciddi bir Suriyeli nüfusu var, Türkiye’de ciddi sayıda, yaklaşık olarak 3 milyon 650 bin geçici koruma statüsünde yaşayan Suriyeli var. Bunlar kayıt altına alınmışlar, belli hizmetler veriliyor. Eğitim hizmetleri, sağlık hizmetleri ve beraberinde de sosyal hizmetler, sosyal destek hizmetleri veriliyor.

Bu konuda bizim, toplumumuzun duyarlılığının çok yüksek olduğunu ifade etmek isterim. Toplumsal refleksimiz hakikaten çok güçlü. Toplumsal refleksimiz çok güçlü olduğu için bugüne kadar Suriyeliler ile Türk milleti arasında herhangi bir çatışma ortaya çıkmadı. Ben bunu vicdani kabul olarak görüyorum. Yani hak temelli yaklaşımlar açısından değil, vicdan temelli yaklaşımlar açısından toplumun çok başarılı olduğunu görüyorum. Ama tabii, hak temelli yaklaşımlar ve sistematik açıdan da yapılması gerekenler var, kurumlarımızın yapması gerekenler var, devletimizin yapması gerekenler var, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin de yapması gerekenler var. Bunlar üzerinde daha çok çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Bir zorunlu göç var ortada, bu göç isteğe bağlı bir göç değil. Hiçbir göç iyi ya da kötü olarak nitelendirilemez, sonuçlarına bakarak göçleri nitelendiriyoruz.

Sonuçlarına bakarak göçleri nitelendirdiğimize göre göçleri iyi yönetirsek sonuçlarının da iyi olduğunu ifade etmek isterim. İyi yönetilen göçler iyi sonuçlar veriyor, yönetilemeyen ve kötü yönetilen göçler ise kötü sonuçlar ortaya çıkarıyor.

Tabii, toplumsal kabul bir tarafa, Suriyeli sığınmacıların kendi içinde buldukları durum da çok önemli. Yaşadıkları depresyonlar, travmalar, savaş koşullarından dolayı etkilenmeleri, kimliklerinin, beraberinde kişiliklerinin etkilenmesi söz konusu. Bu konuda ciddi çalışmalar yapılması gerekiyor. Türkiye’de 1 milyonun üzerinde Suriyeli çocuk var. Bir kayıp neslin ortaya çıkmaması için özellikle sizin Bakanlığınızın, Aile Çalışma Bakanlığının bu konuda çok ciddi çalışması gerektiğini düşünüyoruz. Üzerine mutlaka yaptıklarınızı bize anlatacaksınız ama 1 milyon çocuk çok ciddi bir rakam. Bu çocukların mutlaka sahiplenilmesi, temel hizmetlere, eğitim hizmetlerine erişmeleri çok önemlidir diye düşünüyorum.

Siz sunuma geçmeden önce son bir kez yerel yönetimlerle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum seçim döneminde çokça tartışıldığı için.

Şimdi, birçok belediye Suriyelilerle ilgili kararlar aldı. İşte, Bolu Belediyesi dedi ki: “Suriyelilere yardım kestik.” Gazipaşa Belediye Meclisi dedi ki: “Suriyelilerin plaja girmesini yasaklıyoruz.” Yine, aynı şekilde, İzmir Kemalpaşa Belediyesinde de “Suriyelileri buradan kovacağız, bununla ilgili Meclis kararları alacağız.” gibi söylemler ortaya çıktı.

Biz o gün de açıklama yaptık, bugün de yaptık, inşallah bundan sonraki süreçte de yerel yönetimler ve sığınmacılar süreçlerini de inceleyeceğiz. Bunların hepsi yanlış. Nitekim biz Bolu Belediyesinden şu ana kadar son yedi yılda kaç Suriyeliye yardım ettiğiyse ilgili bilgi istedik, şu ana kadar gelen bilgiler içerisinde yedi yılda Suriyelilere yardım edilen miktarla ilgili bize ciddi bir cevap verilemedi. İsimler verildi ama ne kadar yardım yapıldığı söylenmiyor. Suriyelilere yapılan tahmini yardım miktarı 10 bin lirayı bulmuyor Bolu Belediyesi için son yedi yılda. Yani böyle 10 bin lira, çok cüzi bir yardım üzerine spekülasyon ve siyasi bir çalışma yapıyor. Bu yanlış. Bu, toplumda nefreti, ötekileştirmeyi büyüten bir süreç.

Yine, ben Antalya Milletvekiliyim. Gazipaşa Belediyesi bir karar aldı, dedi ki: Suriyeliler plaja giremez. Bu da çok yanlış bir karar. Amerika’da “Zenciler beyazların bindiği otobüslere binemez.” kararları alınıyordu 1950’de aynı minvalde. Bu da Kemalpaşa Belediyesi, aynı şeyleri bu şekilde ortaya çıkardı. Bunların hepsi yanlış. Ha, belediyeler, sahillerde neyin nasıl sağlanacağıyla ilgili konuları belirleyebilirler, eyvallah, kriterler koyabilirler belli şartlar içerisinde ama bunu bir ırka, bir dine, bir mensubiyete düşürdüğü andan itibaren bu hakikaten bir faşizmdir, ırkçılıktır ve belediyelerin böyle bir karar alma hakkı ve yetkisi de yoktur. Bu tamamen bir nefret dilidir.

Biz inşallah önümüzdeki günlerde yerel yönetimlerin bu konudaki tavırları konusunda da çalışma yapacağız, üyelerimizle de görüştüğümüzden sonra bu konuların üzerine gidilmesi gerektiğini de düşünüyorum. Bu dil, doğru bir dil değil. Bu dil, ne hukuka yakışır ne vicdana yakışır ne de bizim medeniyetimize yakışır.

Evet, doğru, Suriyelilerin Türkiye’de bulunmasından dolayı ortaya çıkan sorunlar var ama hep beraber çalışacağız, bu sorunları gidereceğiz. Biz Komisyon olarak bu sorunların giderilmesi konusunda bir mevzuat çalışması yapılması gerekiyorsa bütün partiler olarak buna hazırız. Aynı şey, Aile Bakanlığının da bir talebi olduğu andan itibaren mevzuatta değiştirilmesi gereken bir konu varsa üzerinde hemen çalışmaya hazırız ama Komisyon olarak da tabii, Meclis olarak da bir görevimiz daha var, denetleme görevi. Bu denetleme görevini de yapmaya devam edeceğiz diye düşünüyorum.

Sözü şimdi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkililerine bırakıyorum.

Sunumunuz kaç dakika sürecek?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Yaklaşık yarım saat.

BAŞKAN – Tamam, yarım saat, daha sonra da soru-cevap şeklinde devam edeceğiz.

Buyurun.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Öncelikle herkesi selamlıyorum.

Ben Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünde görev yapmaktayım. Mustafa Nuruan, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısıyım.

Bakanlığımızda parçalı bir yapı var, müdürlükler var. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlükleriyle birlikte katılım sağlıyoruz.

Başlıca üç bölüme sunacağız. Ben bizim Genel Müdürlüğümüzün çalışma alanı kapsamında olanları sunacağım. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğümüz de kendi alanlarıyla ilgili açıklamalar yapacak.

Sunumumuzda bizim Genel Müdürlüğümüz kapsamındakileri daha çok psikososyal destek hizmetleri kapsamında değerlendiriyoruz. Yasal dayanakla başlayacağım, diğerleriyle devam edeceğiz.

Yasal dayanak olarak Sosyal Hizmetler Kanunu'nda bir tanımlama var. Ayrıca, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu bizim Bakanlığımızın sunacağı hizmetlerle ilgili açıklamalar getiriyor. Geçici Koruma Yönetmeliği'nde yine bazı tanımlamalar var. Sosyal Hizmetler Kanunu... Sosyal hizmetlerin daha çok incinebilir, hassas gruplara dönük olması nedeniyle, işte, şiddet gören, travma yaşayan bireylere... Oradaki tanımlama bir evrensellik şeklinde tanımlanıyor. Oradaki tam ifade şöyle: "Sosyal hizmetlerin yürütülmesi ve sunulmasında sınıf, ırk, dil, din, mezhep veya bölge farklılığı gözetimez, hizmet talebinin hizmet arzından fazla olması halinde öncelikler, ihtiyacı olan olma derecesi ve başvuru veya tespit sırası esas alınarak belirlenir."

Yine, yabancılar konusu esas olduğunda, 2014 yılında çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği'nde sosyal hizmetlerle ilgili tanımlama var. Bunda bir güncelleme oldu 2018 yılında. PSD, Psikososyal Destek Hizmetleri bizim çalışma alanımız kapsamında, burada açıklama getiriliyor ve bu yeni güncellemede de bu faaliyetlerin STK'ler vasıtasıyla, yerel yönetimler, STK'ler, çoklu paydaşlarla da yönetilmesi bakımından standartların belirlenmesi... 2014 yılındaki Geçici Koruma Yönetmeliği ve 2018 yılındaki güncellemeden söz ediyordum. Bu güncellemede de bizimle ilgili olarak düzenleme yapılması yani o alanda çok sayıda STK olması ve AB fonlarından yararlanması nedeniyle, çeşitli projelerin yürütülmesi nedeniyle standartların oluşturulması belirtiliyor ve bu kapsamda da saha çalışmaları, özellikle hane ziyaretleri için standartlar Bakanlığımızca oluşturuldu ve bunlar duyuruldu.

PSD'den, psikososyal destek hizmetlerinden ne kastedildiğini de biraz açıklamak gerekiyor belki. En genel kapsamıyla PSD hizmetlerini "bir travma yaşayan bireylerin normal hayatlarına dönmeleri için yürütülen çalışmalar" şeklinde tanımlayabiliriz. Bu oldukça geniş bir kapsam dolayısıyla içerisinde çok çeşitli çalışmalar yer almakta. Bu Geçici Koruma Yönetmeliği'nde de referans yapılan Afet Müdahale Planı var. Daha çok, deprem, sel, büyük trafik kazaları gibi normal dışı durumlarda harekete geçilerek nasıl müdahale edileceğiyle ilgili psikososyal destek kapsamında da Bakanlığımıza bir koordinasyon görevi veriliyor. Afet müdahale planları illerde sürekli güncelleniyor ve bizim eğitimlerimizde onlar sürekli hazır hâle getiriliyor bir olağandışı durum olduğunda, bir afet yaşandığında ilk andan itibaren harekete geçerek müdahale etmeleri bakımından. Dolayısıyla bizim PSD ekiplerimiz bu tür durumlarda ilk andan itibaren müdahale ederek bireylere yaşadıkları travmada yardımcı oluyorlar, yönlendiriyorlar, psikolojik destek sağlıyorlar. Bu yönetmelikte de bize verilen görevler daha çok bizim Genel Müdürlüğümüz kapsamında, düşündüğümüz kısmı bu kapsamda.

“Bireylere nasıl ulaşıyoruz?”la belki başlamak gerekiyor. Bizim Bakanlığımızın 316 sosyal hizmet merkezi var ülke genelinde. Buralarda koruyucu, önleyici, geliştirici faaliyetler, eğitim faaliyetleri yürütülüyor. Bir de Bakanlığın hizmetlerinin ilk başvuru birimi niteliğinde. Buradaki ve il müdürlüğümüzdeki meslek elamanlarımız saha taramaları, hane ziyaretleri yaparak ihtiyaç sahiplerini belirliyor. İkinci bir belirleme şeklimiz de il göç idaresi müdürlükleri. Bilindiği gibi Göç İdaresi kayıtlarını tutuyor, yabancılarla ilgili işlemlerin önemli bir bölümü Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyor ve il teşkilatları var. Orada daha özel ihtiyaç sahibi, acil müdahale gereken bireylerin listeleri de bizim il müdürlüklerimize iletiliyor. Bunlar dolayısıyla da kişilere ulaşmamız mümkün oluyor.

Yapılan hizmetler de öncelikle durumlarının tespit edilmesi ve durumlarına uygun olarak belli programların uygulanması şeklinde; bu, psikologlarımızın bireysel görüşmeleri olabiliyor, grup görüşmeleri şeklinde olabiliyor, yönlendirme olabiliyor. Hassas müdahale gerektirenler için bizim kurumlarımızda bakım, müdahale gerekiyorsa onlara yönlendiriliyor ya da diyelim psikiyatrik bir müdahale gibi hastane müdahalesi gerektiren durumlarda ilgili kurumlara yönlendiriliyor. Eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili, yine, ilgili bakanlıklarla, Millî Eğitim Bakanlığıyla irtibat kurularak okula devamlarının sağlanması gibi faaliyetlerle başlıklandırabiliriz.

Yapılan faaliyetlerden bir bölümü, sosyal hizmet merkezlerimiz vasıtasıyla eğitimler yapılması şeklinde. Erken yaşta zorla evlilik, çocuk ihmali ve istismarı, toplumsal cinsiyet eşitliği, kültürel farklılıklar ve uyum içerisinde yaşama becerileri, yaşadığımız ilde yaşamı kolaylaştırıcı bilgiler, hijyen eğitimi gibi ihtiyaca göre belli eğitimler düzenleniyor.

Yine, bizim Türkiye’de uyguladığımız Aile Eğitim Programı var. Bu 5 temel alan, 28 modül, 210 üniteden oluşuyor. 2011-2012, Suriyelilerin göçünün başladığı yıllardan itibaren önce barınma merkezlerinde, daha sonra barınma merkezlerinin dışında da Suriyelilerle ilgili olabilecek bölümlere, Arapçaya çevrilerek bu eğitimlerin yapılması sağlanıyor. Üniversite mezunu Suriyelilerden beş günlük bir eğitimle eğitici yetiştiriliyor ve bunların Suriyelilere eğitim vermesi sağlanıyor. Bu yaygınlaştırmada da UNICEF’le, Kızılayla belli iş birliklerimiz var. Bu uygulanan modüller sağlık okuryazarlığı, sağlıklı yaşam ve hastalıklardan korunma, çocuk ve ergen sağlığı, üreme sağlığı ve sağlıklı annelik, ilk yardım, evlilik ve aile hayatı, yaşam becerileri, okul ve aile ilişkileri gibi konular.

Sosyal hizmet merkezlerimiz vasıtasıyla hizmetlerimizi yürüttüğümüzü söylemiştik ülke genelinde. Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelerde sosyal hizmet merkezlerimizin kapasitesini artırmak için de Birleşmiş Milletler kuruluşlarıyla da iş birliklerimiz var. Bu kapsamda AB fonlarından da yararlanılarak bir nüfus fonuyla 19 ilde 27 SHM’ye destek sağlandı personel, araç ve eğitimler şeklinde. Personel olarak çoğunlukla Arapça tercüman, saha meslek elemanı alınıyor ve bunlara ve bizim sosyal hizmet merkezlerimizdeki personele bu alandaki yabancılarla ilgili hizmetlerinde daha etkin olabilmeleri bakımından eğitimler düzenliyoruz belirli aralıklarla. Bu eğitimlerin bir bölümü de bu projeler kapsamında. Diğer bir şey, UNICEF’le birlikte yaptığımız, yine Suriyelilerin yaşadığı 12 ilde 21 SHM’de personel alımı, tercüman ve meslek elemanı şeklinde, araç, ofis malzemesi ve eğitimler şeklinde iş birliğimiz var. Yine, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle de 21 ilde Suriyelilerin yoğun yaşadığı 63 SHM’de benzeri şekilde bir iş birliğimiz var.

Kadınlarla ilgili hizmetler de var. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden temsilci çağırmadık, yazı biraz geç geldi. Alıp burada aktaralım diye düşündük. İllerimizde şiddet önleme ve izleme merkezleri var. Buralarda ülkemizde yaşayan kadınlar açısından şiddete uğradıklarında, can güvenlikleri tehlikede olduğunda bu kurumlarımızdan yararlanabiliyorlar. Onlar için bir can tehlikesi varsa belli bir süre destek sağlanıyor. Onun dışında da yaşadıkları travmayı atlatmaları için belli programlar uygulanıyor şiddet önleme ve izleme merkezleri, kısa adı “ŞÖNİM” olan kuruluşlarımızda. Yine bu kapsamda

hazırlanan broşürler var insan ticareti, erken yaşta ve zorla evlilikler, şiddet, benzeri konularda. Bunlar faydalanıcılara, kamu kurumlarına, STK'lere verilerek dağıtılıyor. Arapça hazırlanmış broşürler var. Yine, bu ŞÖNİM'lerde farkındalık eğitimleri yürütülmekte.

Hizmetlerin bir bölümü çocuklarla ilgili. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün bir sunumu olacak bu konuda.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Hakan Keçe ben.

Çocuk hizmetleri alanında refakatçi sığınmacı çocuklara ya da “Suriyeli” diye özel –spesifik çalıştığımızda Suriyeli çocuklara sunduğumuz hizmetlere ilişkin genel bir bilgilendirme için buradayız.

Şimdi, öncelikle, biz Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak çocuğa bakışımız, dil, din, ırk, renk ayırımı yapmaksızın kendi ülkemizdeki çocuklara hangi hizmeti sunuyoruz refakatçi sığınmacı çocuklarımıza da ya da ailesi yanında ülkemize gelen çocuklara da aynı hizmeti, aynı ölçütlerde vermeye çalışıyoruz. Onun için de hizmetlerin genel başlığına baktığımızda öncelikle ilk hedefimiz çocukların aile yanında desteklenmesi, eğer mümkün oluyorsa kuruluş bakımına alınması ya da koruyucu aileyle evlat edinme sistemiyle çocukların desteklenmesi. Bununla ilgili olarak da temel argümanımız, aile yanındaki çocuklara yönelik sosyoekonomik destek hizmetleri ve koruyucu ailelerimizle, eğer birinin refakatinde amca, teyze, halayla beraber gelmişse onun yanında bakımını önemsiyoruz. En son çare olarak çocuk bakım kuruluşlarından hizmet almasını hedefliyoruz.

81 ilde Suriyeli çocuklara yönelik saha taraması yapmak üzere 134 mobil ekip aracılığıyla hizmetlerimizi öncelikle tespit aşamasında yapıyoruz. Bu yıl içinde 6.333 çocuğa doğrudan bu hizmetlere erişimleri için mobil ekiplerimiz aracılığıyla hizmet ulaştırdık. Özellikle sokakta çalışan, dilenen, dilendirilen, mendil satan çocuklara bu mobil ekiplerimiz müdahale ediyorlar. Öncelikle çocukla iletişime geçtikten sonra ülkemizde bir ailesi var mı, yanında destekleyebileceğimiz akrabası var mı, ülkemize nasıl gelmiş, ilk önce onu çalışıyoruz. Onun üzerinden aldığımız bilgiler doğrultusunda Göç İdaresi il müdürlüklerimiz aracılığıyla çocuğun kaydının olup olmadığına bakıyoruz, yoksa kaydının yapılmasına, aile izinin sürülmesine ve aile birleştirmesinin yapılmasına yönelik çalışıyoruz. Eğer bu dediğimiz şeyler mümkün değilse de çocuğu kuruluş bakımına alıyoruz, oradan da eğer koruyucu aile sistemimize uygunsuzsa koruyucu aileye, değilse kuruluşta hizmet almasına devam ediyoruz.

Çalışma odağımızda bakım hizmetlerini biraz açmak istiyorum. Öncelikle çocuk eğer sokaktan ya da bizim kolluk birimlerimiz aracılığıyla bize gelmişse Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme birimine alıyoruz. Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme biriminde yaklaşık sekiz günde -bu da Çocuk Koruma Kanunu'nda sekiz güne tekabül ettiği için sekiz günle sınırlandırıyoruz- çocukla ilgili araştırmaları yapıyoruz; çocuğun kaydı var mı -biraz önce anlattığım gibi- ailesi var mı, ailesinin izini sürebiliyor muyuz, bu sekiz günde bunu belirliyoruz, çocuğun durumunu belirliyoruz. Eğer çocuğun kurum bakımında kalacak bir yakını yoksa öncelikle yaş grubuna göre çocuğun Çocuk Evleri sistemimizden, Çocuk Evleri Sitesinden ya da Çocuk Destek Merkezi modelimizden -3 modelimiz var-hangisinin durumuna uygun olduğuna bakıyoruz ve ona göre hizmetini belirliyoruz.

Şimdi, burayı biraz daha açacak olursak, Çocuk Evleri, apartmanlarımız arasında, kendi mahallelerimizde müstakil evlerde kiraladığımız, en fazla 6 çocuğun hizmet aldığı ev tipi modelimiz. Şu an Türkiye genelinde 1.192 adet Çocuk Evimiz var ve Çocuk Evlerinde 5.500'ye yakın personel görev yapmakta. Çocuk Evleri Siteleri'miz bir kampüs alanı içerisinde villa tipi, gene maksimum 10 çocuğun kaldığı hizmet modelimiz. 62 ilimizde 111 Çocuk Evleri Sitemiz var ve 6.772 personelle bu çocuklara hizmeti sunuyoruz. Çocuk Destek Merkezleri, refakatsiz, suç mağduru ya da suça sürüklenen çocuklar için ihtisaslaştırdığımız kuruluşlar. Burada da 35 ilde 64 Çocuk Destek Merkezinde yaklaşık 2.500 personelle hizmet veriyoruz. Çocuk destek merkezlerinin bir özelliği var. Şimdi, çocukların

ülkemize göç yolları üzerinden gelirken suçla karışmış olmaları, suç mağduru olmuş olmaları ya da suç riskleri daha fazla ve ülkemize gelirken özellikle 15-18 yaş grubundaki çocukların uyumunun diğer 0-12 yaş grubundaki çocuklara nazaran daha farklı olduğunu gördük, ülkemizdeki çocuklarla benzeşmediğini gördük hikâyelerinin ya da travmalarının. Onun için 15-18 yaş grubu çocuklara yönelik şu an ülkemizde 10 adet Çocuk Destek Merkezini ihtisaslaştırdık. Bunlar Afganistan, Pakistan, Suriye, Irak, İran gibi ülkelerden ülkemize gelen çocukların bu ihtisas modelinde hizmet aldığı kuruluşlar. Bunlar da yine kampüs alanı içerisinde villa tipi, maksimum 10-12 çocuğun birlikte kaldığı kuruluşlar ve illerine bakacak olursak daha çok göçün yoğun olduğu illerde ya da refakatsiz çocuklara yoğun olarak rastladığımız illerde açtık bu kuruluşları ve bunlara yönelik iki tane de çocuk koruma birimimiz var kamp alanı içerisinde.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ÇODEM’lerde hangi uzmanlar bu çocukları rehabilite ediyor?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Psikologlarımız var, çocuk gelişimcilerimiz var, öğretmenlerimiz var ve sosyal hizmet uzmanlarımız var bu kuruluşlarda.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hepsinde bunlar var mı?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Hepsinde 10 çocuğa 1 danışman düşecek şekilde planladık ve şu an standardı da yakalamış durumdayız. Minimum 10 çocuğa 1 psikolog, 1 sosyal hizmet uzmanı ve 1 öğretmen düşüyor kuruluşlarımızda.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Dil sorunu oluyor mu?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Dil sorunu oluyor. Zaten biz bu ihtisası yaparken Sayın Vekilim, ihtisaslaşmaya mecbur kaldığımız şey... Daha önceleri bizim Türkiye’deki çocuklar gibi ÇES’lere alıyorduk ya da Çocuk Evlerine alıyorduk. Akranların birbirini hani dil sorunu olduğu için reddetmesini gördük yani dil yok ve birbirlerine akran zorbalığına varan derecede şey olunca biz ihtisas alanı açmaya mecbur kaldık, ihtisaslaştırdık. Dil sorunları var ve tabii benim ülkemdeki yani Türkiye’deki çocuk ile göçle gelen çocuktaki travmalar aynı travmalar değildi. Hem başka bir ülkeye gelmiş olmanın travması var hem çoğunun ülkesinde yaşadığı savaştan dolayı aile kaybı var; travmalar çok farklıydı. Travmalar farklı olunca çocukların birbirine yaklaşım tarzı ve iletişim modelleri de değişiyor. Ama bunu 0-12 yaş grubunda yaşamıyoruz, bunu özellikle belirtmek isterim. 0-12 yaşında ve kız çocuklarında bu şeyler, çocukların akrandan akrana desteği daha stabil oluyor, geçişkenliği daha iyi oluyor ama 15-18 yaş grubunda hem hayat tecrübeleri daha farklı hem de hayatı algılayışları farklı. Onlarda ve erkek çocuklarında özellikle 15-18 yaş grubunda reddediliyorlar diye Çocuk Destek Merkezlerine aldık. İlk önce hedefimiz dil öğretmek. 0-12 yaş grubundaki çocuklar daha kolay dil öğreniyor, kız çocukları bakarak, taklit ederek daha kolay dil öğreniyor ama erkek çocukları, 15-18 yaş grubu dil öğrenmekte çok zorlanıyor. Dil sorunuyla ilgili de biz bu kuruluşlarda görev yapan personelin, psikoloğun, sosyal hizmet uzmanının, öğretmenin Arapça ya da Farsça bilmesini... Yoğun olarak oralardan aldığımız için ve son dönemlerde Afganistan’dan çocuk alanında aldığımız göç Suriye’den falan daha fazla olduğu için bu çocuklara bu kuruluşlarda hizmet verirken Farsça ve Arapça bilen meslek elemanları aracılığıyla hizmet sunuyoruz ama bir taraftan da halk eğitim merkezlerimiz aracılığıyla dil kursları açıyoruz. Öncelikle dil öğretiyoruz, dil öğrendikten sonra da akşam sanat okullarıyla, meslek edindirme kurslarıyla -eğer örgün öğretimin dışında kalmışsa- meslek edinmelerine yönelik hizmetler devam ediyor. Birazcık ileride de psikososyal desteği nasıl sürdürdüğümüzü biraz daha detaylandırmak istiyorum.

BAŞKAN – Bitirelim de bizim de sorularımız olacak.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Şimdi, 2 tane çocuk koruma birimimiz var. Biri Adana Sarıçam’da olan ve şu an Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzün yönettiği kamp alanında, biri de Şanlıurfa’da Harran kampı içerisinde olan 2 tane ayrıca çocuk koruma birimimiz var. Bu çocuk koruma birimi sadece oradaki korunmaya muhtaç çocuklara değil, kamp alanı içindeki çocuklara yönelik Kızılayla, UNICEF’le iş birliğiyle hizmet vermeye çalışıyorlar.

Şimdi, çocuklar bizim ülkemize geldiğinde ve kuruluş bakımında kalacağına ilişkin karar verildiğinde kuruluşlarımızda uyguladığımız ANKA Çocuk Destek Programı var. Bu, kendi ülkemizdeki çocuklar için de uyguladığımız programdı. 2014 yılında geliştirdik. Ülkemizdeki çocuklara uyguladık, etki analizini ölçtük, etkisinin ve faydasının iyi düzeyde olduğunu görünce 2017 yılında refakatsiz çocuklara da bunu uyarlamaya karar verdik. 2017’de yaptığımız çalışmayı 2018 yılının sonunda tamamlayarak şimdi bütün refakatsiz sığınmacı çocukların bu travmalarını önlemeye yönelik İstanbul’daki çocuğa hangi hizmeti sunuyorsak Ağrı’daki, Van’daki çocuğa da aynı hizmeti sunalım diye Bakanlığın geliştirdiği modelle bu psikososyal destek hizmetini sunuyoruz. Bunun da bileşenlerine baktığımızda, destekleyici ortam bileşenleri diyoruz. Bu sosyal faaliyetlerle, aktivitelere desteklediğimiz ve daha çok çocuğun bir beceri kazanmasına yönelik yaptığımız çalışmalar. Temel beceriler: Hepinizin bildiği gibi, temizlikten, hijyenden tutun da beslenmeye kadar temel becerilerde zorlanan çocuklarımız var. Onun için bu programın bir dalı da çocuğun temel beceriler kazanmasına yönelik. Bireysel risk değerlendirme: Her vaka kendi içerisinde özel oluyor çünkü çocukların geliş hikâyeleri, aileleri, yaşantıları farklı olduğu için çocukla birebir risk değerlendirmesi yapıyoruz ve her çocuğa özel bireyselleştirilmiş psikososyal destek müdahale sistemi uyguluyoruz. Bireysel çalışma: Şu an ülkemizdeki kendi uyguladığımız çocuklara 60 tane bireysel görüşme eğitimi var. Bu, intihar riskinden tutun da madde kullanımına ya da suç işlemeden yani basit hırsızlıktan ya da başka adı suçlardan tutun da çocukların akran zorbalığına kadarki ilişki düzenlemesine yönelik çalışmalar. Grup çalışmaları yapıyoruz kuruluşlarımızın içerisinde. Grup çalışmalarının odağını, daha çok psikososyal desteği akranların birbirine yardımı şeklinde planladık. Burada da gene kişilik gelişimine katkı var, duygu durumunun düzenlenmesine ilişkin modül var. Bireysel danışmanlığı her 10 çocuğa 1 danışman şeklinde planlamıştık. Çocuk kuruluşa girdikten sonra kuruluş müdürü meslek elemanlarına çocukla yapılan ilk görüşme doğrultusunda kuruluşun içinden bir danışman atıyor -danışmanların iş yüküne göre de tabii değişiyor- ve o danışman çocukla birebir bireysel danışmanlık... Ne bileyim, üzerindeki kıyafetin verilmesinden, yenilenmesinden tutun da bireysel temizliğine kadar bütün süreçleriyle ilgileniyor. Aynı zamanda, tabii, meslek elemanımızın kendisi bizim gerekli yardımcı destek personelimizle -bakım elemanımız, güvenlik görevlimizle- birebir iş birliği hâlinde, bütün kuruluşla iş birliği hâlinde yapıyor bunları ve sonunda daha çok çocuğun durumuna uygun modeli sağlayan kişi olarak devam ediyor. Aile çalışmaları yapıyor, bu gene psikososyal desteğin önemli bir boyutu. Aile ya da akrabalar var ise bu kuruluşta kalsa dahi en iyi rehabilitasyon yöntemlerimizden biri oluyor. Ailenin desteğini alabilirsek çocuk travmalarını daha çok atlatabiliyor. Birçoğunda da ulaşma şeyimiz Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüz aracılığıyla uygun oluyor ya da çocuklar artık sosyal medyayı çok iyi kullanıyorlar, kendileri diyorlar: “Burada akrabamız var, şurada akrabamız var.”. Onlarla bizim iletişimimizi kuruyorlar. Sonrasında aileyle çalışıyoruz. Aile eğer üçüncü bir ülkeye geçmişse... Bildiğiniz gibi, ülkemiz aslında bir noktada da üçüncü ülkeye geçiş ülkesi. İsviçre’den tutun da Hollanda, Fransa, Almanya gibi birçok ülkeden aileye rastlıyoruz. Aile, anne talep ederse çocuğunu almak istediğini bizim Bakanlığımızın Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Uluslararası Sosyal Hizmet Kurumları Birliğine yazıyor, aile hakkında inceleme yapılıyor, incelemesi olumlu gelirse biz bu sefer -Göç İdaresi ve Kızılay şu an aile birleştirmelerde tam yetkili kuruluşlarımızdan- çocuğu, süreci aileyle birleştirmeye hazırlıyoruz, Kızılay temsilcisi aracılığıyla çocuğu... Kızılaydan da çok destek alıyoruz, özellikle Kızılla çok iyi bir iş birlikleri var, onlar da Kızılla iş birliği yapıp aileye ulaşabiliyorlar. O noktada da Kızılaya çocuğu biz buradan teslim ediyoruz. Aynı zamanda, çocuğun

ailesinin bulunduğu konsoloslukla da iş birliği yaparak ikili görüşmeleri sağlayıp onayını aldıktan sonra Kızılay temsilcimiz aileye teslim edene kadar çocuğa eşlik ediyor. Aile birleştirmeleri öyle oluyor ama bunun dışında aile izinin sürülmesi de önemli bir iş yükümüz. Aile izi sürülürken özellikle aileyle bir türlü iletişime geçememişsek çocuk hangi ülkeden gelmişse oranın büyükelçiliğiyle çalışıyoruz. Büyükelçiliğe yazıyoruz çocuğun bizde olduğunu, aile izini sürdürdüğümüzü ama özellikle savaş süren ülkelerde karşımızda bazen muhatap devlet de bulamayabiliyoruz ya da yazdığımız yazılara bir yıl, iki yıl içinde cevap alamadığımız da oluyor ama gene de pes etmeden bu aile çalışması, psikososyal desteğin en önemli boyutu.

Şimdi, bu psikososyal destek ÇODEM’de uygulanan boyutu, özellikle 15-18 yaş grubu erkek çocukları ve uyum sorunu olan çocuklardı ama bizim önemli kuruluşlarımızdan biri olan Çocuk Evleri ve Çocuk Evleri Sitelerinde de Çocuk Gelişim Destek Programı uyguluyoruz. Bu gene kendi ülkemizde, kendi çocuklarımıza uyguladığımız modelle aynı. Bu yılın başından itibaren uygulamaya başladık. Çocukların temel düzeyde alması gereken, gelişimini destekleyen bir sistemle devam ediyoruz. 12 pilot ilde uyguladık bunu da. Bu pilot uygulamalardan aldığımız veriler iyi gelince şu an Türkiye geneline yaygınlaştırdık. Bunun da genel şeyi, her yönden güçlü birey olmayı sağlayacak, çocuğu psikososyal yönden destekleyecek bir psikososyal destek sistemi olması. Değerler eğitimleri: Bildiğiniz üzere Millî Eğitim Bakanlığımızın kendi okullarında da yaptığı bir sistemdi değerler eğitimi. Biz de Diyanet İşleri Başkanlığımızla 2014 yılından itibaren kendi kuruluşlarımızda görevlendirilen din görevlileri, vaiz, vaizeler aracılığıyla verdiğimiz sistemde Değerler Eğitimi Programını yürütüyoruz. Şu an 2018 yılı içerisinde 1.125 din görevlisine biz eğitimleri verdik değerler eğitimleri sistemini nasıl yapacaklarını yine Diyanet İşleri Başkanlığıyla beraber oluşturduğumuz kitaplar ve modüller aracılığıyla. Daha çok din görevlilerinin çocuğa yaklaşım, çocukla iletişim ve çocukların özellikleri konusunda nasıl iletişime geçeceklerine dair onları da bir eğitimden geçiriyoruz. Sonrasında çocukla yaptığı çalışmalarda değerler üzerinden sistemi devam ettiriyoruz. Mahremiyet eğitimlerimiz var. Bu daha çok personelimize ve çocukların ailelerine yönelik. Aile çok bilinçli olmayabiliyor ya da eğitimsiz olabiliyor. Bu mahremiyet eğitimleri aracılığıyla bugüne kadar 67 ilimizde 28.656 kişiye eğitim verdik kendi personelimiz de dâhil. Çocukların sınırları ve sorumlulukları noktasında nereye kadar müdahale edebileceklerine ve nasıl yaklaşımlar sergileyeceklerine ilişkin oldu mahremiyet eğitimleri.

BAŞKAN – Bu kişiler sığınmacı mı, yabancı mı?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Yok, kendi personelimiz de var içinde Sayın Başkanım.

Koruyucu aile yanında bakım sistemimiz var. Bizim Türkiye’de koruyucu aile yanında şu an 201 yabancı uyruklu çocuğumuz var. Suriye özelinde ise 97 çocuğumuz Suriye uyruklu. Sosyoekonomik destek hizmetiyle de gene çocuğu ailesi yanında tutmayı önemsiyoruz. Çocuğun aile yanında ya da akrabası yanında eğer bakacak biri varsa ama çocuğa bakamama gibi bir riski varsa ona ekonomik kaynaklı ekonomik destek sağlıyoruz, bu da çocuğun yaşına ve eğitime göre değişiyor ve SED hizmetine aile yanında vererek devam ediyoruz.

Söylemem gereken önemli hizmetlerden biri de -biraz önce, başında gelmişti ama şimdi söylememde fayda var herhâlde- biz bunun dışındaki, kamp alanı dışındaki çocuklara, ailesinin yanındaki çocuklara yönelik ne yapıyoruz, aslında o da yaptığımız çalışmaların önemli bir boyutunu oluşturuyor. Sosyal uyum programıyla ailesi yanında ve kamp alanı dışında ya da kuruluş bakımında olmayan çocuklara yönelik akrandan akrana eğitim yöntemiyle –UNICEF’in desteklediği- şu ana kadar 150 bin çocuğun... Özellikle il çocuk hakları komiteleri var bütün illerde, il çocuk hakları komitelerine eğitim veriyoruz, akranlarına da onlar gidiyorlar eğitim veriyorlar. Bu sistem aracılığıyla bugüne kadar 2015 yılından beri 150 bin çocuğa hizmet veriyoruz.

Ben sunumumu tamamlıyorum. Çok teşekkür ederim dinlediğiniz için.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün size Genel Müdürlüğümüzün sosyal yardımlarla ilgili ortak olduğu 2 projeden bahsedeceğim. Biri Sosyal Uyum Programı, biri de Çocuklar İçin Şartlı Eğitim Yardımı.

Sosyal uyum yardımında Suriyelilere ve ülkemizde bulunan yabancılara kişi başı aylık 120 lira bir yardım yapıyoruz. Bu program Bakanlığımız, Kızılay ve WFB ortaklığında yapılıyor, finansmanı da Avrupa Birliğinden sağlanıyor. Programın asıl sahibi, yürütücüsü Dünya Gıda Programı. Burada 99 kimlik numarasıyla başlayan yabancılara yardımlar yapılıyor. Program başlarken kimlerin seçileceği konusunda bir kriter belirlenmesi gerektiği. Bildiğiniz üzere, normal sosyal yardım programlarında biz bütünlük sistem üzerinden insanların tüm gelirlerini, mal varlıklarını araştırıp ona göre muhtaçlık durumlarını belirleyerek yardımlarımızı yapıyoruz ancak mültecilerle ilgili, ülkemizde geçici koruma altında bulunanlarla ilgili böyle bir değerlendirme yapamadığımız için en dezavantajlı olanların kimler olabileceği üzerine bir çalışma yaptık ve bu kapsamda hanede çalışabilir durumda kişilerin olmaması ya da az sayıda olmasını belirleyecek demografik kriterler üzerinden bir karara vardık. Burada kriterlerimiz 18-59 yaş arası kimsenin bulunmadığı veya 60 yaşın üzerinde en az 1 kişinin olduğu haneler, hanede en az 1 engelli varsa, sadece kadından oluşuyorsa, 18 yaşından küçük en az 4 kişi varsa ya da 18-59 yaş arası sadece 1 birey varsa ve 18 yaşından küçük en az 1 birey varsa, bir de bağımlılık oranı 1,5'ten büyükse yani bir ailede 3 çocuk, 2 de yetişkin varsa bu oranı sağlıyor. Bu demografik kriterler üzerinden ilgili kişilere, faydalanıcılara yardımlarımızı yapıyoruz. Normal bizim kendi sosyal yardım sistemimiz gibi sosyal yardımlaşma dayanışma vakıflarına başvuruda bulunuyorlar. Tüm Türkiye’de bildiğiniz üzere 1.003 tane vakfımız var. Bu vakıflara başvuru yapılıyor. Bir de çok yoğun olarak göçmenlerin bulunduğu yerlerde Kızılay Hizmet Merkezleri açıldı, onlara da başvurular yapılıyor. Ödemeler de Kızılay Kart üzerinden yapılıyor. Program ilk başladıktan sonra bazı yeni ilavelerimiz oldu. İlk başta 100 liraydı, bu 120 liraya çıkarıldı. Daha sonra ağır engellilik için 2018 Ağustos itibarıyla 600 TL ek ödeme yapılmaya başlandı. Bir de gerçekten de yoksul olduğu vakıflar tarafından görülen fakat demografik kriterlere uymayan haneler vardı, bu bir sorun alanıydı. Burada da takdir hakkı getirildi kotalarla birlikte vakıflara. Vakıfların belli bir kotası var ve insanların gerçekten muhtaç durumda olduğunu görüyorlarsa o takdir haklarını kullanarak buradan, sosyal uyum yardımından faydalanmaya başladılar. Yine yeni ilavelerimizde şunu gördük ki 120 lira kişi başına veriyoruz ama büyük aileler de yaklaşık 500-600 lira ortalama kira ödüyorlar, küçük aileler de böyle bir miktar ödüyorlar. “Biz bir de ilave ödeme yapalım üç ayda bir kira giderleri için özellikle, bunu da küçük hanelere daha fazla miktarda verelim, büyük hanelere daha az miktarda verelim.” diye. Bu da toplamda 1-4 kişilik hanelere kişi başı 250 lira, 5-8 kişilik hanelere 150, 9 ve üstü sayıdaki hanelere 50 lira olarak ek ödeme var. Bunları toplayıp çıkardığımızda kişi başı ödememiz aylık 120 lira demiştik, 133 liraya çıkıyor ortalama olarak yapılan ödemeler.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunlar AB fonlarından mı?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Tamamı Avrupa Birliğinden gelen fonlar aracılığıyla karşılanıyor bu programın ve şu anda dünyada uygulanan en büyük insani yardım programı hem ulaştığı kişi...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Aylık ne kadar ödeniyordu çocuklara?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Şöyle: Aylık 120 lira ödüyoruz, engellilere 600 lira ödüyoruz, üç ayda bir ek olarak da küçük ailelere kişi başı oranı sayı olarak ... Yani, aynı miktarda kira ödedikleri için, kişi sayısı azsa daha yüksek bir rakam veriyoruz ve ortalamada kişi başı 133 liraya denk geliyor verdiğimiz rakam.

BAŞKAN – Kaç kişi alıyor?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Şu anda 1 milyon 696 bin 555 kişi sosyal uyum yardımından faydalanıyor.

BAŞKAN – 133 lira, kişi başı, aylık.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Doğrudur yani 10 kişi varsa bir ailede 1.333 lira alıyor ilave ödemelerle birlikte.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Ne kadar kişiye?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – 1 milyon 695 bin 555 kişi Haziran 2019 son verilerine göre yani biz bütünlük sistemle çalıştığımız için sürekli güncel veriyi elde edebiliyoruz.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bunlardan hepsi faydalandılar yani az önce yukarıda bahsettiğinizden.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Evet, hâlihazırda faydalanma artarak da devam ediyor.

BAŞKAN – Bugün itibarıyla 1 milyon 655 bin kişi parayı alıyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Ama hepsi tamamen Avrupa Birliğinden.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Tüm bütçe tamamen Avrupa Birliğinden geliyor. Programın asıl...

MELİHA AKYOL (Yalova) – Anlatamıyoruz işte bunları, bizim, Türkiye'nin bütçesinden verildiği söyleniyor.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Tamamen Avrupa Birliğinden geliyor, projenin sahibi Dünya Gıda Programı. Avrupa Birliği parayı Dünya Gıda Programına veriyor WFP'ye, biz başvuruları alıyoruz, değerlendirmeyi yapıyoruz, Türk Kızılayına listeleri gönderiyoruz, Türk Kızılayı kendi kontrollerini yapıyor tekrar, WFP Dünya Gıda Programına listelerin nihai hâle getirilmesi için gönderiliyor, sonra da paranın bizim Bakanlığımıza, bütçemize herhangi bir şeye uğramadan direkt WFP'nin bütçesinden Halk Bankası aracılığıyla, Kızılay Kart platformu aracılığıyla ödemesi gerçekleşiyor.

Sizlere bahsedeceğim ikinci program da okula devam eden çocuklar için uygulanan şartlı eğitim yardımı. Şartlı eğitim yardımını biz kendi programımızda 2003 yılından itibaren uyguluyoruz. Türkiye'de çocukların sayısı gittikçe arttığından UNICEF, Milli Eğitim Bakanlığı, kendi Bakanlığımız ve Kızılayla yaptığımız ortak çalışmalar sonucunda kendi uygulamamızı Avrupa Birliği finansmanı ve UNICEF'in proje uygulayıcılığında genişletelim istedik. Bu kapsamda yine fonun tamamı Avrupa Birliğinden gelmek üzere proje uygulanıyor. Normalde verdiğimiz rakamlar kendi programımızda Türklere verdiğimiz -Türk öğrencileriyle aynı sınıflara devam ediyorlar sonuçta- rakamlarla aynı. Kız ve erkek arasında ilkököl ve ortaokulda 35 ve 40 lira fark var, lise arasında 55 ve 60 lira fark var.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Yani bizde ne oluyorsa Suriyeli çocuklara da aynı rakamda veriliyor.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Aynı miktarda para veriyoruz. Burada sadece 2 tane farklılık var programda. Birincisi: Bizim kendi ulusal sistemimizde olmayan bir uygulama, dönem başında 100 lira ek ödeme veriyoruz okul ve kırtasiye giderleri için Suriyeli öğrencilere. UNICEF tarafından, Avrupa Birliği fonları tarafından bu aktarım yapılıyor. İkincisi de hızlandırılmış eğitim programı var. Şimdi, bunlar kendi ülkelerinde bir süre eğitim alamamışlar, Türkiye'ye geldiklerinde bir süre eğitim alamıyorlar ve ciddi sayıda öğrencinin dört yıl ve daha fazla sene kaybı var. Siz bu çocukları, büyük yaş gruplarını küçük çocukların yanına koymaya çalıştığımız zaman ciddi sıkıntılar oluyor, hem onlar istemiyor hem küçük çocuklar istemiyor o eğitim

alanında aynı sınıflarda ders görmeyi. Bu yüzden de Millî Eğitim Bakanlığıyla, Bakanlığımızla ve UNICEF’le yapılan çalışmalar sonucunda 4 modül hâlinde hızlandırılmış eğitim programları tasarlandı. Bu program kapsamında eksiklikler hızlı bir şekilde tamamlanıyor, Millî Eğitim sınavlara sokuyor, eğer yeterli eğitimi almışlarsa kendi yaşlarından devam ediyorlar. Bu hızlandırılmış eğitim programlarına katılan öğrencilere de devamları şartıyla, yüzde 80 devam ettikleri sürece 60 liralık... Yani “şartlı” meselesi zaten tüm program için, Türkiye’de kendi uyguladığımız program için de Suriyeli öğrencilerin normal programı için de hızlandırılmış eğitim programında da “şartlı” kısmı okula devam etmesi meselesi. Yüzde 80 oranında devam etmesi gerekiyor. Önceki ayın devam koşulları Millî Eğitimdeki veri tabanından çekiliyor, eğer devam etmişse otomatik olarak iki ayda bir bu kişilerin kartlarına ödemeler yatırılıyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Ne kadar ödeme yapılıyor?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Ödemelerimiz kız öğrencilere, ana sınıfından 8’inci sınıfa kadar 40 lira, erkek öğrencilere 35 lira aylık; 9 ila 12’nci sınıflar arasında kız öğrencilere 60, erkek öğrencilere de 50 lira, ödemelerimiz bu şekilde. Ayrıca her iki dönem başında da 100’er lira kırtasiye, okula başlangıç, kıyafet, ihtiyaç için...

MELİHA AKYOL (Yalova) – Kıyafet ayrı...

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Hayır yani bunun içinde olarak veriliyor, başlangıç için sadece 100 lira veriliyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – 100 lira artı kıyafet mi diye...

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Yok, yok, kıyafet değil, sadece nakdî bir destek, aynı bir destek yok bu program kapsamında.

Benim sunumum da bu kadar, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kaç kişi faydalanıyor bu şartlardan?

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTİPEK – Şöyle: Şu anda Millî Eğitim Bakanlığının verilerine göre Türkiye’de 1 milyon 47 bin okul çağında Suriyeli nüfus var. Okullarda kayıtlı 643 bin 58 öğrenci var yine Millî Eğitim Bakanlığının Nisan 2019 verisi. Haziran 2019 itibarıyla yaklaşık 500 bin sığınmacı çocuk bu kapsamda yardım alıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sorulara geçelim.

Sayın Vekilim, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Güzel hizmetleriniz var. Tabii, ben Bakanlığın hizmetlerini takip etmeye çalışıyorum ve önemli de buluyorum ancak Bakanlıkla temas kurmada zorluk yaşıyorum çünkü Bakanlığınızdan randevu talep ediyoruz, vermiyorlar. Nureddin Nebati’den randevu talep ediyorum bu tür konuları konuşmak için, randevu alamıyoruz nedense, anlamıyorum. Milletvekili olarak herhâlde Bakanlık veya Genel Müdürlükle konuşmak en tabii haklarımdan. Selahattin Güven sanırım Genel Müdürünüz. Kendisinden kaç kez randevu talep ettim, nedense bana dönüş yapmadı. Kendisine de iletin, kamuoyuyla paylaşmadan önce bunun cevabını öğrenmek istiyorum. Ben HDP Milletvekili olduğum için mi randevu vermemeğe ısrar ediyor Sayın Bakan Yardımcısı ve Sayın Genel Müdür, bu soruların cevabını bekliyorum, kendilerine iletiniz lütfen.

Ben doğruya “doğru” yanlışa “yanlış” derim. Yanlışınızı söyledim, doğrunuzu da söyleyeyim, yine yanlışınızı da söyleyeceğim. Bu hizmetlerinizi genel olarak takdir ediyorum, güzel hizmetler var, mülteciler konusunda büyük bir sorun var, elinizden geleni yapmaya çalışıyorsunuz gördüğüm kadarıyla, yakından da görmek isterim. Sayın Başkanımız sanırım bizi bir...

BAŞKAN – Olur, bir program yaparız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...program dâhilinde çocuk hizmetleri, çocuk evleri...

BAŞKAN – En ideal yeriniz neresi? “İdeal” derken, şöyle: Büyüklük açısından yani en iyi hizmeti verdiğiniz yer değil de büyük bir yere gidelim gidince, 3-5 çocuğa değil de.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Ankara’da üç model de var.

BAŞKAN – Yabancı çocuk var mı Ankara’da?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Var.

BAŞKAN – Ankara bizim için daha kolay olabilir.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Ankara’yı önerebiliriz, Şanlıurfa’yı önerebiliriz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ankara sanırım bizim için daha kolay olur.

BAŞKAN – Bence de, daha rahat. Hatta Ankara önümüzdeki hafta bile olabilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ankara’daki bu ÇOKİM’ler, çocuk evleri, ÇES’ler, gelecek hafta falan özellikle görüp çocuklarla da konuşmak, tanışmak, dinlemek isteriz, yerinde hizmetlerinizi görmek isteriz, mutlu oluruz bundan.

Ben, tabii, başta Suriyelilere ve diğer mültecilere yönelik ayrımcılığı, nefret dilini şiddetle eleştiren birisi olarak bu çalışmaları tasvip ediyorum, güzel buluyorum ama sanırım siz kendinizi anlatmakta da zorluk yaşıyorsunuz. Sayın Başkanımız sık sık Genel Kurulda bu anlattıklarınızı anlatmaya çalışıyor ama bu yetersiz sanırım. Nefret dili her geçen gün artıyor ve inanılmaz bir şekilde, plajlara Suriyeli sokmamak şeklinde tezahür ediyor. Bunlar kabul edilecek şeyler değil, faşizm döneminin uygulamalarıdır, başka bir şey değildir.

Ben şunu sormak isterim sözü uzatmadan, bir başka toplantım da var, erken ayrılırsam kusura bakmayın, yanlış da anlamayınız lütfen. Tamam, bu hizmetler çok güzel ama bir de Türkiye toplumunun bazı sıkıntıları var. Bunlar konusunda ne yapıyor Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, bunu öğrenmek isterim çünkü...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Nasıl, soruyu... Türk çocukları için mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet evet, Türk çocukları için farklı bir soru soracağım.

Şimdi, cezaevlerini ben yakından takip ediyorum. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim, zaten burası da alt komisyonu ve ben bir insan hakları savunucusuyum, cezaevleri yıllardır yakından takip ettiğim bir alan ve cezaevlerinde çok büyük sorunlar var çocuklar, anneler için. Siyasi görüş, kimlik ayırt etmeksizin her kesimden insanın büyük dramlar yaşadığını görüyorum. 800’e yakın bebek ve çocuk cezaevlerinde anneleriyle kalıyorlar. Anne baba tutuklu çok kişi var, binlerce kişi var ve bu kişilerin çocukları çok büyük sıkıntılar yaşıyor. 3-4 çocuklu ailelerde anne baba tutukluluklar var. Bu aileleri takip ediyor musunuz? Bu önemli bir soru. Bu aileler ne yapıyor? Bu ailelerden bana ulaşanlar oluyor sık sık ve ruhsal açıdan durumum çok kötü olduğunu görüyorum. Annelerin, babaların,

çocukların hepsinin 5-6 yaş çocuğa varana kadar antidepresif tedaviler kullandığını görüyorum. Anne bebe tutukluluklar çok büyük bir sosyal yara olarak büyüyor. Siz de bir Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, bunun için ne yapıyorsunuz, bunu öğrenmek istiyorum ve gittikçe de büyüyen bir konu bu. Bu çocuklar belki yurtlarınızda kalıyor veyahut da bir kısmı kalmıyor, ailelerin yanında, dedelerin, ninelerin yanında maddi manevi çok kötü koşullarda kalıyorlar ve intihar ediyor bu insanların bir kısmı. Bir hafta önce Denizli’de eşi cezaevinde olan bir anne, 2 çocuğu var, maddi manevi büyük bir sefalet yaşadığı için intihar etti mesela. Bunun gibi birçok vaka oldu ve de artacak sanırım. Genç, ergen çocuklar, delikanlılar, genç kızların intiharını bekliyorum açıkçası. Size de buradan söylüyorum, vebal benden gitsin diye söylüyorum bunu. Yine, bu konuda ne yaptığımızı ayrıntılı olarak öğrenmek isterim.

Bir de sosyal hizmetlerle ilgili arkadaşımız var mı bilmiyorum aramızda, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü uzmanları var, Rıdvan Bey, Umud Bey sanırım. KHK’lilere sosyal yardımların verilmemesiyle ilgili çok şikâyet aldım, bunu da soru önergesiyle Sosyal Hizmetler Bakanlığınıza sordum ve cevap alamadım. Kaymakamlıklara bunu sorduk, kimisi bire bir ilişkilerle bu konuyu düzeltti ancak Bakanlıktan valiliklere KHK’lilere yönelik sosyal yardımın blokaja uğradığına dair çok şikâyet aldım açıkçası ve soru önergeme de cevap alamadım. Ben bunu anlamıyorum.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bir şey söyleyebilir miyim, sözünüzü kestim ama.

Tabii, göç ve uyum olunca komisyon... Hani bu sorularınızda haklısınız ancak tabii, göç ve sığınmacı boyutu olmadığı için... Ama size şöyle bir şey söyleyeyim arkadaşlar da buradayken, bence Sayın Vekilime bir randevu verin. Yani sorduğu iki soru da, hem Türk çocukları için yapılan işler hem de cezaevlerindeki durumlar için, bence bunlar cevaplandırılabilir ama cezaevi komisyonunda da varsınız herhâlde. Bilmiyorum, var mısınız orada?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yokum yani katılıyorum ama...

BAŞKAN – Orada da olabilir. Konumuz genel, sığınmacı olduğu için sözünüzü kestim, yoksa sorularınız önemsiz olduğu için değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkanım, sözümü de kesmeyin, ben beş altı aydır bu Bakanlıktan randevu talep eden ve alamayan bir milletvekiliyim Sayın Başkanım. Burada aylar sonra yetkilileri görmüşüm de bir iki soru soruyorum, lütfen fazla görmeyin yani.

BAŞKAN – Yani konu tabii, göç ve uyum olduğu için söyledim bunları ben.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, çok haklısınız ve ben de onu takdir ettiğimi söylüyorum ama ben arkadaşlarımızdan bir cevap bekliyorum ve ayrılmak zorundayım biraz sonra. Genel Müdürünüzle de Bakanınızla da Bakan Yardımcınızla da görüşmek isterim, ayrıntılı dinlemek isterim, kimseye de yargısız infaz da yapmak istemem ama nedense görüşemiyoruz ve nedense soru önergelerimize cevap alamıyoruz.

Ben sözü burada bitiriyorum.

Buyurun.

BAŞKAN – Yani arkadaşlar, bu konuda kısa cevaplarınız varsa, çok kısa çünkü biz de 10 tane soru soracağız ama Sayın Vekilimin sorduğu sorulara -tabii, bu neticede resmî bir komisyondur- bu konuda daha sonra da yazılı olarak bilgi verilmesini talep ediyoruz. Neticede her ne kadar Komisyona yönelik soru sormasa da... Ama tabii, ben de Başkan olarak sayın vekillerimin, bu konu, bizim Komisyonumuz daha çok yabancılarla ilgili olduğu için, spesifik olarak o soruların sorulması gerektiğini düşünüyorum.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Biz de onu söylüyoruz, üç dört aydır hiçbir araya gelmedik yani. Bu şeyler biriktiginde de...

BAŞKAN – Gelmedik, yabancılarla ilgili sorulara açtığımız.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Yok yok, başka sorular da. Misal, konu bu değil, diğer konuyu söyleyeyim, Urfa’daki sıkıntıları...

BAŞKAN – Ben de mesela 13 tane soru hazırladım, ben de sert sorular soracağım yani.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Bir şey söyleyeceğim, bayramlarda 50 bin kişi bayramlara gidiyor, orada bir sıkıntı yok, bir ay kalıyorlar, bir ay sonra o bayramdan dönüp de... Biz diyoruz ki mesela: “Orada savaş var, bu var.”

İkinci konu...

BAŞKAN – Şey yapalım mı, Sayın Vekilime cevap versinler, size geçelim, dağılmasın diye diyorum.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Bir söyleyeyim, benim de uçağım var.

BAŞKAN – Öyle mi, tamam.

Sayın Vekilim, buyurun.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Benim oğlanın mezuniyeti var, İzmir’e gideceğim.

BAŞKAN – Birinci sorunuz, 50 bin kişi gidiyor, niye geliyor geri.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Evet, bu niye geri geliyor?

İkinci sorum: Şimdi, bizim yüzlerce, binlerce şehit olan askerimiz var, Urfa’da en aşağı 150 binden fazla 20 ile 35 yaş arası insanlar, gençler var. Yani şimdi tamam, biz insani konu diyoruz, şimdi geliyorsun belediyeler şunlar bunlar. Tabii, insani konular çok çok önemli ama bizim orada yüzlerce, binlerce gencimiz ölürken, orada o sokaklarda cirit atan o insanlar, gençler... Urfa’da kaç olay oldu biliyorsunuz, 5-6 kişi şu ana kadar ölümlü... Yani şimdi bizim Hükümetimiz eğer... Biz tabii, gençlere, ihtiyaçlara, kızlara, çocuklara, her şeye tamam, eyvallah, biz Müslüman bir ülkeyiz yani, bunu yüzde yüz kabul ediyoruz ama bizim orada yüzlerce, binlerce gencimiz şehit olurken onların 25 ile 35 yaş arasında 150-200 bin genci o memlekete gelip de orada... Bizim iş bulmayan insanlarımız var, bizim gençlerimiz var, intihar eden yüzlerce genç var, kendisini yakan gençler var. Yani bu da reva mıdır? Başkanım, bunları bir araya gelmediğimiz için söylüyorum, bir araya gelsek bu tür şeyleri...

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, tabii, netice itibarıyla bu soruları muhataplarına soracağız ama şu anda burada Çalışma Bakanlığının aile kısmı var, sosyal destek kısmı var.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Tabii, onlara yürekten teşekkür ediyoruz çalışmalar için.

BAŞKAN – Mesela “Niye gidip geliyorlar?” sorusunu Göç İdaresini çağıralım, gidip gitmede yetkili o Göç İdaresi, onlara soralım “Niye bunlar gidiyorlar ve kabul ediliyor?”

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Almanya geçenlerde yaptı, mesela bir daha almadılar. Yani bu tür şeyler çok çok... Mesela, bakanlıklar için teşekkür ederiz, çalışmalarını tabii ki çok güzel ama burada Avrupa Birliğinin bu harcamalarını... Demin dediniz ya, Hükümet diyor ki: “35 milyar dolar masraf ettik, 45 bin dolar masraf...” Bunu o zaman halka açıklayın. Halka açıklamadığınız için biz bunun üzerine binlerce insanla sıkıntı çekiyoruz. Bakın, bu Avrupa Birliğinden karşılanan bütün şeylerin bizim devletin bütçesinden çıktığını biliyoruz.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Çıktığını zannediyorlar.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Biliyoruz, bunu söylüyorlar, millet bize söylüyor, yüzlercesi söylüyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Ama burada açıklanan öyle değil.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Tamam, burada açıklanan öyle değil ama bizim bunu nasıl açıklamamız lazım? Hükümet olarak, şey olarak bunu açıklamamız lazım. Yani bu adamlar üç ayda bir, altı ayda bir bir araya gelip söylüyorlar. Tamam, teşekkür ederiz, bütün çalışmalar için, her şey için teşekkür ederiz ama buradaki konu, biz Avrupa Birliğinden bu şeyin harcamalarını hiçbirimiz bilmiyoruz. Başkan burada yani bunu söylemek lazım, halkın bilmesi lazım. Burada insanlar üzerimize geliyor, insanlar bize baskı yapıyor, insanlar bize zulüm yapıyor. Diyorum, Urfa’da 150 bin gençten fazla 25 ile 35 yaş arasındakiler çalışıyor, bizim gençlerimiz işsiz güçsüz. Yani eğer orada savaş varsa, eğer orada yüzlerce askerimiz ölüyorsa tamam. Çocuklara eyvallah, kadınlara eyvallah, ihtiyarlara eyvallah, her şeye tamam ama niye biz orada ölelim, onlar burada cirit atsınlar? 3,5 milyon insan Türkiye’de. Urfa’da 450 bin kişi görünen var ama 600-700 bin kişi var orada. Yani kusura bakmayın, zamanı değil ama üç dört aydır bir araya gelmedik, bunlar büyük sorun yani, bunları ne yapmamız lazım?

BAŞKAN – Tabii, bu konunun sosyal boyutunu yine arkadaşlar tartışacaklar ama tabii, biz şu ana kadar Suriyelilere 35 milyar dolar civarında bir harcama yaptık. Toplam maliyettir bu, direkt kendilerine verilen değil ama Suriyelilere asla maaş vermiyoruz, sağlık hizmetleri veriyoruz, bunun bir maliyeti var; eğitim hizmetleri veriyoruz, bir maliyeti var. Suriyeliler bir kentte yaşıyorlar, ortaya çıkardıkları çöpün toplanmasının bir maliyeti var. Bu maliyetler toplandığı zaman 35 milyar dolar. Şu ana kadar Avrupa Birliği bize 3 milyar artı 3 milyar, toplamda 6 milyar euroluk bir destek sözü verdi Suriyelilere harcanmak üzere. Yaklaşık 2 milyar euroluk kısmı geldi. 2 milyar euroluk kısmının da önemli bir kısmı sosyal uyum yardımlarında kullanılıyor. Toplumda bir algı var, onlara maaş veriliyor.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Maaş veriliyor, evet, ben de duydum.

BAŞKAN – En başta da söyledik, biz onlara maaş...

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Ben de duydum, Halkbankın önünde kuyruklar, böyle binlerce, yüzlerce insan...

BAŞKAN – Biz onlara maaş vermiyoruz ancak bir destek veriyoruz çünkü yaşamları için bu gerekiyor.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Söylemek lazım yani bunları halkın bilmesi lazım, bizim değil.

BAŞKAN – Ancak Sayın Vekilim, tabii, benim anlayamadığım -hani, siz CHP Milletvekilisiniz-benim hiç anlayamadığım bir şey var. CHP -kendi web sayfasında da var- göç, göçmen sorunlarıyla ilgili bir mülteci raporu yayınladı, Kemal Bey de bir ön söz yazdı. “Sınırlar Arasında; insanlık dramından insanlık sınavına” diye, sizin kullandığımız dilin tersine bir dil kullanıyor.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Yok, hiç öyle bir şey...

BAŞKAN – İşte, rapor burada. Ben bunu Genel Kurulda da söylüyorum. Bir okursanız, diyor ki bakın: “Sığınmacıların iş hayatı...”

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Şimdi ben ilimi söylüyorum. Sen Başkansın, milletvekilleri burada, ben ilimdekini söylüyorum. İlimde 58 bin kişi bayrama gidiyor. Savaş yok, bir şey yok, 58 bin kişi gidiyor orada bir ay, yirmi gün kalıyor, tekrar dönüp geliyor. Benim orada yüzlerce, binlerce gencim savaşta can veriyorlar, onu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, ben de onu söylüyorum, bakın, bir şey anlatıyorum. Bu bir ilke.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Diğer konulara şimdi...

BAŞKAN – Bakın “Geri dönüşler gönüllülük ilkesiyle olur.” diyor sizin raporunuzda. Hiç kimseyi savaş bölgesine zorla gönderemeyiz. Ortada bir gönüllülük ilkesinin olması gerekiyor.

İkincisi, yine bu raporda diyor ki: “Sığınmacıların istihdam hayatına erişimine destek vermeniz lazım, daha çok çalışması gerekiyor.” Bakın, bu rapor öyle diyor ama siz CHP Milletvekili olarak bunun karşısında söylüyorsunuz.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Ben insani olarak ilimi söylüyorum, ben ilimde yapılan sıkıntıları görüyorum.

BAŞKAN – Bunların hepsi üzerine mutlaka değerlendirme yapmalısınız.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bu da sizin Genel Başkanınızın ilanı.

BAŞKAN – Ben savaş konusunda da şunu söyleyeyim: “Niye savaşmıyorlar?” Kamuoyunda bu çok konuşuluyor. Bakın, biz sınır ötesinde bir Fırat Kalkanı Operasyonu ve beraberinde de Zeytin Dalı Operasyonları yaptık. Burada Özgür Suriye Ordusu savaşmadı mı? Savaştı. Peki, Özgür Suriye Ordusu kimlerden oluşuyor? Suriyeli gençlerden oluşuyor, Suriyelilerden oluşuyor. Özgür Suriye Ordusu’ndan şehitler yok mu? Var. Netice itibarıyla, göç etmiş bir toplumun 1 milyon genci var burada. “1 milyonu askere alalım, onlar gitsinler Suriye’de savaşsınlar.” Böyle bir konu yok arkadaşlar.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – “Askere alınsın.” değil, askeri ayırır, vatandaşı ayırır ya, öyle şey mi olur?

BAŞKAN – Bir sözümlü bitireyim.

Bakın, biz orada bir kere savaşmıyoruz zaten. Biz Türkiye’nin güvenliği için bir güvenli bölge oluşturuyoruz. Bizim yaptığımız, kendimiz için bir güvenli bölge oluşturulması. Biz o güvenli bölgeyi oluşturmadığımızda Kilis’e, Hatay’a, Antep’e roketler düşüyor muydu?

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Onu devletimiz yapıyor, bizim devletimizin bunu yapmasına karşı değiliz ki.

BAŞKAN – Biz oraya kendi güvenliğimiz için gidiyoruz, siz diyorsunuz ki: “Ya, işte, oradaki Suriyelileri götürün savaşın.”

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Savaş değil, memleketine gitsin, o zaman gitsin kendi memleketinde savaşın kardeşim. Benim 150 bin kişi orada şey değil ki.

BAŞKAN – Bu tartışılacak bir şey değil, bu bizim politikamız.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Yok, tartışılacak değil, söylüyorum yani, benim ilimde bu şeyler var yani.

BAŞKAN – Bakın, bunu diyorsanız siz CHP’nin ortaya koyduğu rapora da ters davranıyorsunuz.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Yo, rapora ters davranmıyorum kardeşim, devlet ayırır asker ayırır.

BAŞKAN – Arkadaş, CHP değil de açık kapı politikası uygulayın.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Devlet oraya gitmiş, bizim hudutlarımızı koruyorsa devletin yapısı ayırır, bizim yapımız ayırır. Ben kendi ilimin sıkıntılarını söylüyorum.

BAŞKAN – Anlıyorum ilinizin sıkıntılarını ama ben de şunu söylüyorum, diyorum ki: Bakın, bir politika meselesi. Ha, siz şunu diyebilirsiniz: “Sınırları açmayalım, bir Suriyeli Türkiye’ye gelmesin.” Bu bir politika. Bu politikayı kabul ediyor olsa CHP iktidara geldiği zaman, gelirse der ki: “Kardeşim, ben Suriyelilerin hepsini kabul etmiyorum, geri gönderiyorum.” Ama ben şunu da söylüyorum: CHP’nin de böyle bir politikası yok. CHP’nin de ortaya koyduğu rapor, Kemal Bey’in de ön sözünü yazdığı raporda bu da yok.

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – İnsani konu ayrı.

BAŞKAN – Dolayısıyla bu tartışmamızı biraz ilkesel yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, bir beş dakika dinleyeyim, ben çıkmak zorundayım, o yüzden lütfen...

BAŞKAN – Sayın Vekilimin şeyine de iki dakikanız var, kısa bir şekilde... Çünkü konu hakkında daha ayrıntılı bir şekilde kendisine de daha sonra bilgi verirseniz mutlu oluruz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Tamam Sayın Başkanım.

Öncelikle, Sayın Vekilimin sorusuyla ilgili hemen şunu cümlemin başında belirtmek isterim: Randevu talebinizi biz Genel Müdürlüme iletacağız, ilgili yerlere.

Onun dışında, şimdi, en önemli şeylerinizden bir tanesi, bu cezaevlerindeki ebeveynleri olan çocuklara ilişkin yapmamız gereken faaliyetlerle ilgili. Bizim oradaki bakış açımız daha çok, ebeveynleri suç işledi diye çocukları suçlamak ya da çocukları cezalandırmak gibi bir kurgumuz olamaz. Biz cezaevlerinde ebeveynleri olan çocuklara da destek veriyoruz. Bunu nasıl yapıyoruz? Bize başvurular geldiğinde çocukların durumunu, ailenin durumunu inceliyoruz. Bir de son dönemde hiç inceleyebildiniz mi bilmiyorum, -son dönem dediğim, SHÇEK döneminden beri, uzun yılladır yaptığımız- “Uçurtmayı Vurmasınlar” diye bir proje çerçevesinde, cezaevinde annesi babası yanında kalan çocuklar da dâhil olmak üzere, kreş hizmeti veriyoruz onlara, kreşlere gönderiyoruz. Onun için bu hassasiyet bizde de var. Tabii, birazcık arz odaklı olmak lazım ama bir taraftan da bu ebeveynlerin, özellikle de dedelerin, ninelerin yanında kalan, onların da bilinçsizliğinden kaynaklı hizmetlere erişim noktasında sıkıntılar yaşıyorlar ama bize olay geldikten sonra muhtarlar aracılığıyla...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Takip ediyor musunuz

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Takip ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Anne baba tutuklu insanların çocukları takibiniz altında mı?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Yani bizim sosyal hizmet merkezlerimizin –Genel Müdürlük söyledi biraz önce- artık hiç şeylerini planlamıyoruz yani illa cezaevinde olsun, şey olsun diye bir durumumuz yok. Sosyal hizmet merkezindeki ASDEP personelimiz aracılığıyla bütün hanelere ziyareti hedefliyoruz. Onun için de takibi ASDEP personellerimiz aracılığıyla, sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla yapıyoruz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE YANINDA DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI HAKKI BİLGİÇ – Bir şey ekleyebilir miyim?

Sosyal ekonomik destek hizmetimiz var. Biz çocuk odaklı bakıyoruz, çocuk yararı açısından bakıyoruz. Tüm çocukları eğer ihtiyaç içindelerse sosyal ekonomik destek hizmetiyle aileleri yanında destekliyoruz, daha çok annelerinin yanında destekliyoruz. Bu, cezaevinde kalanların çocukları da olabilir. Eğer cezaevinin dışındaysa çocuklar ve bir yakını tarafından bakılıyorsa biz onları SED hizmetinden de yararlandırıyoruz, genellikle böyle.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sosyal yardımlar konusunda bir şey demediniz.

SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI RIDVAN KURTIPEK – Sayın Vekilim, sosyal yardımlarla ilgili mevzuatımız var, yardım programları var, her bir yardım programında da yararlanıcı şartları var. Aile Bakanlığı olarak, Genel Müdürlük olarak biz mevzuatı düzenliyoruz. Bir kişinin sosyal yardımdan hak kazanması ise, vakfa başvuru oluyor. Bu program kapsamında hak sahipliği olup olmayacağı, bütünleşik sistem kapsamında görülüyor muhtaçlık durumu. Sonra da

her bir vakıftaki kendi mütevellî heyeti kapsamında alınan kararlar sonucunda ortaya çıkıyor. Yani bu kapsamda benim size genel bir cevap vermem mümkün değil hâlihazırdaki bilgilerimizle. Ben bu sorunuzu tekrar Genel Müdürlüğümüze iletip tekrardan bilgi almaya çalışacağım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben de birkaç soru sorayım.

Sahada depresyona, travmaya ait bir araştırma yaptınız mı Suriyeli çocuklarla ilgili, genel bir araştırmanız var mı? Çocuklar nasıl bir süreç, travma yaşıyorlar, psikolojik durumları nedir, bunlara nasıl bir tedavi modeli uygulanmalıdır gibi bir çalışmanız var mı?

Şimdi, tabii, sayılar verdiniz burada ama ortada 1 milyon çocuk var toplamda ve 1 milyon çocuğun tamamı da göç psikolojisinden etkilenmiş, büyük bir kısmı 0-7 yaş Türkiye’de doğmuştur ama 7-18 yaş arasının tamamı savaşı görmüş ve Türkiye’ye gelmiş çocuklardan oluşuyor. Bunlarla ilgili, bunların tamamına ulaşmayla ilgili özel bir çalışma var mı? Eyvallah, her ulaşılan çocuk bir kazançtır. Bir çocuğa bile ulaştığımız andan itibaren aslında çok büyük bir işi başarmışızdır ama bir çocuğa bile ulaşamadysak aslında çok da büyük bir kaybın içindeyizdir yani bunu fark etmek lazım. Sayının çok anlamı yok netice itibarıyla, bunu anlıyorum yani bir çocuğu kazandığımız andan itibaren aslında tüm çocukları kazanmış gibi oluruz ama bir çocuğu kaybedince de bütün çocukları kaybetmiş gibi oluruz. Biraz bu konuda bir bilgi istiyorum sizden.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Ben bilgi vermeye çalışayım.

Şöyle, sunumda da biraz bahsettim, bizim sosyal hizmet merkezleri vasıtasıyla -316 sosyal hizmet merkezimiz var ülke genelinde- saha taramalarıyla, özellikle de Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelerde kitleye ulaşmaya çalışıyoruz. İkinci bir kaynak da, dediğim gibi, Göç İdaresi il müdürlüklerinin bize aktardığı sayılar ve bu saha elemanı sayısını biz sürekli arttırmaya çalışıyoruz ki sahada durumlarını belirleyelim. Yani doğrudan araştırma şeklinde değil fakat saha elemanlarımızın tespitiyle ihtiyaçlarının belirlenip onlara uygun program ya da yönlendirmenin yapılması şeklinde yani genel bir araştırmamız yok fakat bu şekilde tespitler yapıyoruz ve durumlarına uygun yönlendirme ya da programların uygulanmasını sağlıyoruz. Bunun için de özellikle bu Avrupa Birliği fonlarından da yararlanarak BM kuruluşlarıyla, yeni saha meslek elemanı almaya, bu saha çalışmalarının daha etkin olması için bunlara sürekli eğitim vererek düzeylerini yükseltmeye çalışıyoruz. Bu kapsamda tespitlerimiz ve ona uygun...

BAŞKAN – Kamplarda şu anda 40 bin çocuk var, o kadar sayı düştü bakın yani. Kamplarda yaşayan 90 bin var, 40 bini çocuk ama dışarıda 1 milyon çocuk var. Yani bu konuda Bakanlığınızın bence çok büyük sorumluluğu var. Çocuk suç işleme oranları, eyvallah, mültecilerde, sığınmacılarda çok düşük ancak mülteci çocukların ve göçmen çocukların suç örgütlerinin, istismar örgütlerinin tuzağına düşme ihtimalleri çok çok fazla. Afrika’daki Boko Haram’dan, DEAŞ’a, Taliban’a kadar birçok noktada çocukların ciddi bir şekilde terör gruplarınca istismar edildiği ortada. On yıl, on beş yıl sonra ortaya çıkabilecek sorunları ancak sizin çalışmalarınızla önleyebileceğimizi net olarak ifade edeyim. Dolayısıyla sahada bir çocuğun bile dışarıda kalmaması gerektiğini düşünüyorum. Yani ciddi bir travma araştırması yapmadığınızı anladım. Aslında Bakanlığın ciddi bir travma araştırması, tahlil yapması gerekiyor. Ben AFAD’da veya başka sivil toplum kuruluşlarında gördüm, çocuklar hâlâ uykularından sıçrayarak kalkıyorlar, ağlayarak kalkıyorlar. Çocuklar yine savaşla ilgili konuları hatırladığı zaman farklı durumlar içerisine geçiyorlar. Bence bu konuda sizin sahada geniş bir araştırma yapmanız lazım. Hakikaten, çünkü her göçmenin yaşadığı travma birbirinden farklı olabiliyor. Bununla ilgili nasıl bir model oluşturulmalıdır, sivil toplum, yerel yönetimler, sahadaki elemanlarınız bu konuda nasıl bir psikolojik tedavi uygulanmalıdır, bence bir yol haritasının çıkması gerektiğini düşünüyorum. Bakın, Sağlık Bakanlığı “50 milyon poliklinik hizmeti verdim.” diyor. 50 milyon poliklinik hizmetinin verildiği yerde 100 milyon psikolojik tedavi hizmetinin de verilmiş olması gerekiyordu. Psikolojide

ortaya çıkan durum sağlıkta ortaya çıkan durumdan çok daha vahim bir durum. O yüzden bu konunun üzerine çok eğilinmeyi gerektiriyor, bire bir tespitin yapılmasını gerektiriyor. Bizim de yasal olarak yapmamız gereken, kadro verilmesidir, başka konularda size hukuki bir destek verilmesidir, mevzuat değiştirilmesidir. Dâhil olmak üzere Komisyonumuza ilgili genel müdürlükleriniz iletirse biz de size destek vermeye hazırız ama bu konunun bu kadar önemli olduğunu ifade etmek isterim. Çok ciddi hizmetler yapıyorsunuz, buna kesinlikle katılıyorum, çok ciddi çalışmalar yapıyorsunuz kadınlar üzerinde, çocuklar üzerinde ama bir kişi bile dışarıda bırakılmayacak kadar vahim bir durum bu çünkü o bir kişi yarın terörist olduğu zaman bunun insani sorumluluğu, hukuki sorumluluğu, vicdani sorumluluğu hepsi bizim üzerimizde; siyasetçi olarak bizim üzerimizde, bürokrat olarak sizin üzerinizde ve toplumun üzerinde. Bugüne kadar gelen Suriyeliler, bakın, netice itibarıyla az suç işliyorlar. Geliş durumları nötr, negatife çevrilmemesi, dönmemesi gerekiyor. Onun için Türk toplumunun vicdan kabullü, gönül kabullü bir kabulü var, yaklaşımı var ama bizim de hak temelli bir yaklaşım olarak bunları sistematize etmemiz gerekiyor. Böyle bir görevimiz olduğunu düşünüyorum ben, bunu da hatırlatmak istedim. Sayıları da mutlaka bize vereceksinizdir.

Antep'e gittim, Antep'te dilenci çocuk yok, az ama Ankara'da çok. Ankara'da her caddeye gidin, her caddede ben bire bir gözlemeden öte, çocuklarla da konuşuyorum, Suriyeli çocuk da çok fazla. Tabii, bu uygulamayla ilgili bir konu.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Tabii, o belediyenin zabıtaların...

BAŞKAN – Belediyelerin, yerel yönetimlerin, polisin, neyse sizin uygulamanızla ilgili bir şey ama netice itibarıyla dilenci çocukların işi yabancılar için sizin işiniz netice itibarıyla çünkü bu olay sosyal bir olay. Bu konuda da bazı illerde bence gözlem yapıp, geri dönüş yapıp o illerdeki yöneticileri bu konuda daha duyarlı olmaya davet etmek gerektiğini düşünüyorum. Bakın, Antep'e Komisyonla gittik, gerçekten özellikle gözlem yaptım, orada 400 bin Suriyeli olmasına rağmen dilenci görmedim ama Ankara'da görüyorum, Suriyelileri Ankara'da görüyorum bu konuda da bence bir çalışma yapmak lazım.

Elinizde yetim kalmış, öksüz kalmış çocuklarla ilgili bir istatistik var mı, sığınmacılarla ilgili bahsediyorum, bunu da öğrenmek istiyorum.

Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Sayın Başkanım, öncelikle biraz önceki ilk yapmış olduğunuz katkılardan dolayı çok teşekkür ediyorum. O konuda bir bilgi arz etmek isterim. 2016 yılında biz Göç İdaresinden ülkemize gelen Suriyeli çocuklarımıza ilişkin istatistik olarak listeleri istedik. Listeler geldi, listeler geldikten sonra il il hepsini bölüp 81 ile dağıtımli olarak valilerimiz ve vali yardımcılarımız başkanlığında bir komisyonla bunların araştırılmasına ilişkin bir çalışma yapmalarını istedik. Gelen raporlarda genelde şöyle bir şeyle karşılaştık: Ülke içinde sirkülasyonu çok olduğu için Göç İdaresine verdikleri adreslerde birçoğuna rastlayamadık.

BAŞKAN – Bakın, bu başka bir sorun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Evet.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Konuştukça başka sorunlar çıkıyor.

BAŞKAN – Yani sorun büyüyor işte.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Şunu görüyoruz ki biz hizmetleri planlarken il il bu adres değişiklikleri onlara ulaşmamızda bizi ciddi anlamda çok zorluyor. Onun için de bu çalışmanın sonunda 2016 yılında dedik ki: Bu gelen veriye göre biz kuruluş açık kapatmadan tutun da onlara gidecek yardıma kadar bir plan yapıp ona göre bütçeye yazı gönderecektik ama il il bunu planlayamadık çünkü sirküle çok fazlaydı, bunu bir vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi mobilitayı durdurdu mu?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Şu an yavaşladı, durmadı ama yavaşladılar.

BAŞKAN – Yani hukuken durdurdular ancak izinle mümkün ama tabii, fiilen bu başka bir şey.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Onun dışında da, bu özellikle, dediğiniz gibi, nötr olanı negatife çevirmememiz için çok daha büyük bir travma araştırması... Dediğiniz gibi, biz yapmadık ama şu son sorduğunuz “İstatistik var mı, annesinden babasından şey var mı?” Ben hemen bir istatistik verebilirim. Şu an bizim bütün yatılı bakım kuruluşlarında kalan çocuk sayımız 694, kayıtlı olan.

BAŞKAN – Sığınmacı çocuk.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Sığınmacı 694 ama fiili kalan 465. Bunu şöyle ifade edebilirim: Bizim ülkemize gelen çocuklardan özellikle üçüncü ülkeye geçiş amacıyla gelen ya da çalışma amacıyla gelen çocukların ciddi anlamda kuruluşlarda -bakın, bizimki de açık kapı sistemi olduğu için kuruluşlarımız- kalmaktan çok imtina ediyorlar. Daha doğrusu, başka ülkeye geçmiş oluyor ve biz izini sürmeye çalışıyoruz çocukların ama ülkemizde şu an bizim bütün çocuk evleri modeli dediğimiz şey 465 çocuk. Bunu bu Komisyona gelirken uyruklara göre de baktık. Uyruklara göre de 465 çocuğun 202’si Suriyeli. Suriyeli aile yapılarını biraz inceledik. Aile yapılarına baktığımızda, dediğiniz gibi, 1 milyon çocuğun içinde, literatüre baktığımızda, yüzde 10’u “korunmaya muhtaç” diye geçer, yüzde 10’u 100 bin çocuk yapacak ama gerçekten aile yapıları da güçlü. Hani, öyle bir çocuğu, bir akrabayı öyle ötelemek, bakmamak gibi şeyleri yok. Çocuk yeter ki buraya gelirken komşusu vermek istemiyor çocuğu mesela, anne kalmamış, baba kalmamış...

BAŞKAN – Bizim yapacağımız sosyal destek yani psikolojik destek.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Evet, aynen.

BAŞKAN – Yoksa onu anlıyorum hani fark ediyoruz onu sahada. Annesi, dedesi, amcası bir şekilde bakıyor, bırakmak istemiyor da bu tür yerlere ama bu sosyal destek anlamında da, yetim kalmış, öksüz kalmış çocuğa sizin görevleriniz var.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HAKAN KEÇE – Evet.

Bizim kurum bakımında 465 SED ve koruyucu aileyi Başkanım ekleyecektir.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE YANINDA DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI HAKKI BİLGİÇ – Sayın Başkanım, koruyucu ailede şu anda yabancı uyruklu çocuk sayısı 201, Türk ailelerin yanında bunlar. Bunların 97’si Suriye uyruklu. 3.065 Suriye uyruklu çocuk genelde tek ebeveynin yanında, annesinin yanında destekleniyor. Refakatsiz olan bu çocukların, yabancı uyrukluların tamamı da 5.345 çocuk şu anda SED hizmetinden yararlanıyor.

BAŞKAN – 5 bin refakatsiz çocuk...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE YANINDA DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI HAKKI BİLGİÇ – Evet, 5 binin biraz üzerinde.

BAŞKAN – Anladım. Tebrik ederim.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyoruz toplantıyı düzenlediğiniz için.

Ben Yalova Milletvekiliyim. Yalova, bildiğiniz gibi, yazlık bir yer yani yılın yedi sekiz ayı insanlar sabah 11-12’de kalkar, gece 2’de biter hayat. Dolayısıyla sahilde, işte, sosyal kültürel ortamlarda... Biz sahada şeyden çok sıkıntı çektik, işte, sığınmacıların bir tatil beldesinde -veya hayat daha çok, dediğim gibi, bir Ankara, diğer yerlerdeki gibi olmuyor, hep dışarıda geçiyor- onların oralara uyumları yani

denizi kullanmada, işte, gittikleri mekânlarda. Genelde Yalova'dakiler de maddi olarak üst düzeydeler, para çok harcıyorlar, yemek yiyorlar, her yeri kullanıyorlar ama benim tavsiyem, özellikle böyle yazlık yerlerde bu artık göç müdürlüklerinde mi olur, mesela benim çağımda, otuz beş kırk sene önce, biz görgü dersi okuyorduk yani Türk çocuğu olduğumuz hâlde, böyle bir şey olabilir mi?

Bir de çok üzüldüğüm, biz bu konuda sınıfta kaldık. Siyaseten de Bakanlık olarak da çok güzel şeyler yapıldı ama bunlar anlatılmadı.

BAŞKAN – Anlatmada sınıfta kaldık yani yapmada değil.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Anlatmada sınıfta kaldık. Yani bir kısmını yanlış biliyordum, eksikmiş, dikkatli not aldığım hâlde toplantılarda. Bunun için de bir birim daha mı ihdas edilmeli? Nasıl? Mesela, Millî Eğitimde, işte, sağlık müdürlüğünde, yerel basında ya da ulusal basında bunlar yerel olarak çözülebilir. Halkla ilişkiler biriminden birisi yerel basında çıksın bir yetkili, bunları anlatsın. Çok geç kaldık. Biz hep şeye baktık inancımız noktasında, onların dualarına çünkü ikimiz de... Daha önce 1963'te falan Almanya'ya gidenlerde, o nesilde daha çabuk uyum oldu. Dinlerimiz farklı, her şey farklı ama biz bunu beceremedik. Aynı din, aynı kültürü –akrabalık bağı da çok- bunu iyi yönetemedik, benim üzüldüğüm nokta o. Paralar harcanmış, her şey yapılmış ama anlatamadık. Not alabilerseniz hem Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne de hem size de, bunları düzenli olarak, en az ayda bir basına bildiri şeklinde verilsin “Şu yapıldı, bu yapıldı.” Bir de dediğim gibi, biraz daha, işte, biz de bunu çocuklarımıza yaptık yani, onların da üzerinde durulması, özellikle böyle özel kentlerde.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Göç konuşan birisini bulunca hemen bütün dertleri söylüyoruz yani.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ HAMDİ SICAK – Ben de bir katkıda bulunmak isterim.

Öncelikle saygılarımı sunuyorum.

Sayın Vekilimize katkı olması amacıyla, vekillerimize peki böyle bir bilgi notu şeklinde tamamını hem CHP, HDP, AK PARTİ, yapılan hizmetlerle ilgili böyle bir şey yapılırsa... Vekiller üzerinden bu işler biraz siyasi, biraz daha tartışmaya dönüştü.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Yani vekillerimizde olsun ama öyle bir birim de olsun. Mesela, Millî Eğitim nasıl yayınlıyor? İllere, işte, şu kadar derslik, bu oldu, şu oldu, ayda bir veya iki ayda bir. Bizim o kadar çok konumuz var ki, biz de bilelim.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, tabii, ben biraz önce de söyledim, şimdi CHP Milletvekili olduğu için söylemek istemiyorum tabii ama şimdi mesela CHP bunu biliyor ama bilmesine rağmen kullanıyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Kullanıyor.

BAŞKAN – Hani, kendi raporuna bakınca -ben Genel Kurulda da söyledim- gıptaıyla okudum bu raporu, muhteşem bir rapor. Diyor ki mesela: “Sığınmacıların kalkınmaya ciddi destek verdiğini, ekonomik olarak destek verdiğini topluma anlatın.” “Mültecileri hedef alan, ırkçı, düşmanlığa yaslanan dışlayıcı söylem ve uygulamalara asla tolerans gösterilmemeli.” diyor.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bizim dediğimizin aynısı bu da.

BAŞKAN – Bakın, inanılmaz derecede güzel bir ifade bu, altına dünya imza atar ama bir bakıyorum Gazipaşa Belediyesinde veya Bolu Belediyesinde tersi uygulamaya geçiliyor yani aslında bilinmemesinden değil bu.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ HAMDİ SICAK – Vekilimiz de tam tersini...

BAŞKAN – Vekilim de öyle demek istedi. Bilinmediği için değil, bu bir siyasi oy devşirme aracı olarak kullanılıyor maalesef, en kötüsü de bu. Zor bir konu, hakikaten iş gücü piyasasını etkiliyor, hakikaten insanların algısını, yaşamlarını etkiliyor, insani bir konu olduğu kadar zor bir konu. Toplumsal kabulün karşısında bu nefret dili hızlı bir şekilde yayılabiliyor, aynı kanser virüsü gibi bu. Eğer bu dil toplumda yayılmaya başlarsa çözümü yok, büyürse çözümü yok. İşte, 50, 100, 300, 500 mülteciyi aldı diye Avrupa'daki insanlar bir anda ayağa kalkıyor ve ondan sonra ırkçı partiler hızla yükseliyor. Almanya'da AFD var mesela, şimdi 3'üncü büyük parti oldu, yüzde 17-18'e ulaştı, aynı şekilde Macaristan'ın Başkanı "Bir tane Müslüman mülteci ülkeye gelmesin hatta mülteci gelmesin, bunlar ölsün." diyebiliyor ve bu karşılık buluyor. Bu, aynı kanser gibi ama çözüm bu değil, bu insanlar isteyerek buraya gelmemişler. Tarihin hiçbir döneminde değil. 1950'de dünyada en çok göç veren coğrafya Avrupa çünkü dünyada İkinci Dünya Savaşı var. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra insanların kaçmak istediği coğrafya Avrupa. Dünyanın, işte, bundan otuz yıl önce en çok göç alan ülkesi Suriye, Irak-İran savaşından dolayı. O savaştan kaçanlar Suriye'ye yerleşiyorlar. Bugün en çok göç veren coğrafya Suriye oldu. Bakın, yetmiş yıllık süre içerisinde Avrupa en çok göç veren coğrafyaydı, en çok göç çeken coğrafya oldu; Suriye bir ara en çok göçmen alıyordu, şimdi en çok göçmen veren coğrafya oldu. Dolayısıyla, kimin göçmen kimin ev sahibi olacağı belli değil. Bu insani bir olay, bu olay siyasi bir olaydan öte, teknik bir olaydan öte insani bir olay. Üzerimize düşen görevler var. Eyvallah zor bir süreç; uyum sağlanması zor bir süreç, bunların ortaya çıkardığı zor bir süreç ama sığınmacılar sorunun kaynağı değil, sorunun mağdurları, bunu böyle bilmek lazım. Suriyeliler sığınmacı olmak istiyor mu? Afganlar sığınmacı olmak istiyor mu? Orta Afrika'da o kırım noktasındaki insanlar sığınmacı olmak istemiyor ki, orada ortaya çıkan iç savaş sığınma krizini ortaya çıkarıyor netice itibarıyla. Büyük devletlerin enerji kaynaklarını paylaşım sorunu sığınmacı sorununu ortaya çıkarıyor. Hiç kimse Afganlılarla ilgili... Geçen sene bana sordular "Bu Afganlılar yürüyerek Türkiye'ye geliyor, bunlar 'terörist'" dediler, NTV'den sordular, ben de cevap vermişim o zaman, dedim ki: Bakın, bir terörist 5 bin kilometre yolu yürüyerek gitmez. Teröristin arkasında lojistik destek olur, araba olur, silah olur. 5 bin kilometre yol yürüyerek geliyor bu insanlar Afganistan'dan buraya kadar ve ayaklarında ayakkabı yok, ellerinde yiyecek ekmecek yok. Netice itibarıyla, bunları terörist olarak göremezsiniz. Terörist dediğiniz şeyin, gücün arkasında özel bir lojistik destek olur, araçlar olur, parası olur, bilmem nesi olur. Bunlar en son terörist olacak insanlar. Terörist dediğiniz insan yolun kenarında nereye gittiğini bilmeden yürür mü yanınızda? Ama maalesef bunlarla ilgili algı, teröristlerle aynı yolu kullanıyor olması vesaire nedeniyle "Acaba sığınmacılar terörist mi? Sığınmacılar iş hayatını bozuyor mu?" gibi fikirler ortaya çıkıyor. Biz doğru değerlendirebilirsek sığınma konularını, göç konularını, bunlar ciddi bir kalkınma da sağlıyor. Bugün Avrupa, Amerika kıtası göçlerle şekillenmiştir. Steve Jobs, Suriyeli bir sığınmacının torunu. Einstein bir göçmen. Netice itibarıyla bakarsanız bu işin bu yönünü görmek lazım ama sorun var, kabul ediyoruz, gelişleri bir uyum sorunu ortaya çıkarıyor ama bunu biraz önce de söyledim, kamunun üzerine görev düşüyor, siyasetin üzerine görev düşüyor, insanların üzerine görev düşüyor. Bunları hep beraber şey yaparsak bu sorunu çözeriz. Dünyada ortaya çıkan gayrisafi hasılayı dünya nüfusuna bölersek kişi başına 11 bin dolar gelir oluyor. Adil gelir dağılımını sağlamazsak bu sorun ortaya çıkıyor işte. İnsanlar aç kalıyor, aç kalınca ne yapıyor? Zengin ülkelere doğru göç ediyor. Savaş çıkıyor, zengin ülkelere doğru göç ediyor. Dünyada savaşın sebepleri nedir? Silah. Silahı kim üretiyor? En zengin ülkeler üretiyor. Aslında bu sorunun kaynağı da yine zengin ülkeler. Netice itibarıyla bu konu böyle karmaşık bir konu ama üzerine tabii çözülecek bir konu var. Suriye konusunda da Hükümetimizin politikası belli. Netice itibarıyla biz insani olarak davranıyoruz. Ha, bu insanlar er geç geri dönecekler. Bizim nihai hedefimiz bu insanların geri dönüşünü sağlamak. 330 bin Suriyeli kardeşimiz dönmüş, güvenli bölge oluştuğu biz onları geri döndüreceğiz ama geri döndürürken de bu insanlar üçüncü kişilere ihtiyacı olmadan hayatlarını sürdürebilecek beceriye, donanıma ve psikolojiye

sahip olsunlar. Bunu gerçekleştirecek o coğrafyada bir daha teröristler ortaya çıkmaz, o coğrafyada bir daha huzursuzluk ortaya çıkmaz. Netice itibarıyla biz de huzura ereriz, onlar da huzura erer diye düşünüyorum.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Sizin sorduğunuza cevaben, Yalova’ya 1989’da Bulgaristan’dan, Yunanistan’dan çok göç gelmişti otuz yıl önce. Bana çok sahada... Burada bir ekonomik kriz olduğu için insanlar şiddetle bize karşı... İşte bizim günlük 150 lira olan yerde 30 liraya, 40 liraya çalışıyor bunlar. Onu ben anlatıyorum ama ben bir kişiyim, teke tek anlatamıyorum. O zaman da üniversite mezunları bizim evlerimize temizliğe geliyordu. 12 liraydı temizlik hiç unutmuyorum 1989’da, onlar 8’e geliyordu evlere ve üniversite mezunu kadınlar hepsi. Bunu böyle anlatınca oluyor ama tek bir ağızdan değil, yine altını çiziyorum ben, mutlaka öyle bir birimizin olmalı. İşte şu kadar geliyor, bu UNICEF’ten geliyor, bu...

BAŞKAN – Daha çok bilgilendirme yapmamız lazım, evet.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bilgilendirmeyle böyle bir basın-yayın, “information” yapmalıyız yani.

BAŞKAN – Haklısınız, doğru söylüyorsunuz.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bunları ben ilimde anlatıyorum, ağzım kuruyor. 7 bin tane tersaneceye anlattım bunu.

BAŞKAN – Ben size başka bir şey diyeyim: Şimdi bu kitapları hazırlamıştınız herhâlde Suriyelilere yönelik, UNICEF’le ilgili. Buradaki resimleri seçerken özellikle böyle Batı’dan karakterler seçilmiş. Özel bir amacı mı var, yoksa grafikerin inisiyatifıyla mi ortaya çıkmış bir durum? Şöyle baktım, şimdi bir Suriyeli olarak, ben bu grafiklere baktığımda, bütün çocuk portreleri, bütün çocuk resimleri, bütün aile resimleri Avrupalı. Yani ben buna bakmak istemem mesela bir Suriyeli olarak. Benim psikolojim... Ama tabii, bilmediğim bir psikolojik tahlil varsa bununla ilgili cevabı da almak isterim. “Shelter”dan özellikle böyle çok modern aileler seçilmiş.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Haklısınız. Bu Türkiye’de uygulanan kitaplardan resimlerin bir kısmı alınmış ama haklısınız, hak veriyorum. Bundan sonrakilerde ona da dikkat...

BAŞKAN – Ben bunu acaba, bu bilinçli... O zaman şey, bence...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ HAMDİ SICAK – Hazır olan kitaplardan, direkt... Çok hızlı bilgilendirme amaçlı şeyler olduğu için...

MELİHA AKYOL (Yalova) – Çok ruh verilmemiş, en alttan en yukarı tarafa, paralar gelmiş, makamlar verilmiş, her şey yapılmış ama maalesef işte ayrıntıda gizli her şey.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ HAMDİ SICAK – Efendim, bu tür kitaplarda fon bulma sıkıntıları yaşıyoruz yani biz carimizden bu tür harcamaları yapmak istemediğimiz için. Şimdi, biliyorsunuz, bu, kucağımızda bulduğumuz bir olay.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Biraz daha çok dikkat etmek gerekiyor. Sadece Suriyeli koymak...

BAŞKAN – Neyse tamam, anladım ben. Ben soru sordum, siz de cevapladınız.

Sağ olun arkadaşlar, teşekkür ederim. Ama ben şuna inanıyorum: Özellikle Aile Bakanlığı tarafı, siz hakikaten psikolojiyle ilgileniyorsunuz, insanlarla ilgileniyorsunuz. Yirmi yıl sonra ortaya çıkacak olumlu katkılarda sizin payınız çok büyük olacak ama olumsuz durumlarda da sizin vebaliniz büyük olacak. Belki yirmi yıl sonra hukuki bir sorumluluğunuz olmayacak ama ben size söyleyeyim, vicdani sorumluluğunuz olacaktır. Bu konunun bence hassasiyetini, özellikle Aile Bakanlığı, sosyal destek tarafı konusunda daha çok hissetmenizi istiyorum. Daha çok hissederseniz bu konu... Yani yardım... İnsanların karnı doyabiliyor bir şekilde, yani para vermesek, sosyal uyum vermesek yine bulunuyor

bir şekilde ekmek ama psikolojileriyle ilgili hakikaten çalışma yapmazsak ortaya çıkabilecek bu terör unsurları dâhil olmak üzere, istismar unsurları dolayısıyla çıkacak durumların telafisi yok, geri dönüşü yok.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Biz teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Toplantımızı kapatıyorum. Bir dahaki toplantıda Çalışma Bakanlığını çağıralım, inşallah çalışma tarafını da konuşalım yarın.

Kapanma Saati: 12.45

